

Kursguide 2017-2018

fr.o.m. 1.8.2016

PEDERSÖRE KOMMUN

Modersmål och litteratur.....	3
Lärokursen svenska och litteratur	4
Lärokursen svenska som andraspråk och litteratur	7
Finska.....	11
Finska, A-lärokurs	11
Finska, B1-lärokurs.....	13
Finska, modersmålsinriktad lärokurs	15
Främmande språk, engelska, A-lärokurs	17
Främmande språk, B2-lärokurs	19
Främmande språk, B3-lärokurs	20
Matematik	22
Matematik, lång lärokurs	22
Matematik, kort lärokurs	26
Biologi	28
Geografi	32
Fysik	35
Kemi	38
Filosofi.....	40
Psykologi	42
Historia.	45
Religion.....	52
Livsåskådningskunskap	55
Hälsokunskap.....	58
Gymnastik.....	60
Musik	63
Bildkonst.....	65
Studiehandledning	67
Temastudier	69
Gymnasiediplom.....	70
Ämnesövergripande kurser i konststudier	72

Gymnasiets egna tillämpade kurser inom olika teman	74
Lärande i gymnasiet (LÄT)	74
Delaktighet och gemenskap (DGT)	74
Dans (Nutidsdans) (DAT).....	74
Fotboll (FOT).....	76
Ishockey (IST)	76
Jakt (JST).....	77
Natur (NAT)	77
Go Healthy (GHT1-6).....	77
Intresse (IT)	78
Kultur (KUT).....	78
Slöjd (ST).....	78
TIMFÖRDELNINGEN VID PEDERSÖRE GYMNASIUM	79
GYMNASIETS EGNA FÖRDJUPADE OCH TILLÄMPADE KURSER	

Modersmål och litteratur

Lärokursen svenska och litteratur

Obligatoriska kurser

1. En värld av texter (MO1)

Centralt innehåll

- analys av de studerandes individuella kommunikationsprofiler och utveckling som talare, lyssnare, läsare och skribenter
- textbegreppet i vid bemärkelse: multilitteracitet
- olika textgenrer och deras funktion: berättande, beskrivande, instruerande, ställningstagande och reflekterande texter och kombinationer av dessa
- texters multimodalitet, speciellt medietexter och mediebilder
- texters flerstämmighet
- analys av prosatexter: både fiktion och fakta, med fokus på romaner och noveller
- informationssökning, webbläsning, källhänvisningar och källkritik
- materialbaserat skrivande, kommentarer till och referat av texter och att skriva tillsammans
- metakognitiva färdigheter och lässtrategier
- gruppkommunikation och dynamiken vid målinriktad gruppdiskussion

2. Språk, kultur och identitet (MO2)

Centralt innehåll

- språkets, litteraturens och kulturens identitetsskapande roll
- analys av text-, sats- och ordstrukturer och andra meningsskapande element i texter, till exempel språkliga metaforer
- de nordiska språkens gemensamma ursprung, skillnader och likheter mellan de nordiska språken och formländet av det svenska språket
- det svenska språkets kulturbärande roll i Finland och betydelsen av svenskt standardspråk
- språkliga varieteter såsom dialekter och slang samt flerspråkighet, kulturell mångfald, vitalisering av språk och språklig mångfald
- litteratur, både skönlitteratur och faktatexter, som anknyter till kursens teman och med fokus på finlandssvensk litteratur
- skrivandet som process: från idé till planering, avgränsning av ämnet, val av synvinkel, respons av och till andra, bearbetning av språk och stil, rubricering och finslipning
- informativa inlägg i en diskussion eller en debatt och att ge och ta emot respons

3. Att analysera och tolka litteratur (MO3)

Centralt innehåll

- att fördjupa sin kunskap om de litterära genrerna och hur deras profiler förändras och vidgas över tid och rum
- att behandla bildspråk, mångtydighet och andra textuella medel i skönlitteraturen och i de studerandes egna texter

- att läsa, analysera och tolka epik, drama och lyrik, med fokus på diktanalys
- att läsa och tolka multimodala uttrycksformer, till exempel i bildkonstverk, film och teater
- att producera egna texter utgående från skönlitterära texter
- att föra målinriktade litterära samtal samt analysera och bedöma gruppdiskussioner

4. Text och påverkan (MO4)

Centralt innehåll

- ställningstagande och argumenterande texter och retoriska stilmedel
- verbala och visuella medel som används för att påverka mottagaren, t.ex. reklamtexter och underhållning
- ideologiskt färgade texter och skillnaden mellan åsikter och vetenskapligt baserad information
- synvinklar och uttryckssätt inom olika vetenskapsområden samt informationssökning
- yttrandefrihet, censur, källkritik, mediekritik, upphovsrätt och plagiat
- språk, stil och innehåll som påverkningsmedel inom litteraturen
- övning i att debattera, argumentera och ta ställning, både i tal och skrift

5. Text och kontext (MO5)

Centralt innehåll

- läsning och tolkning av texter från olika tider, platser och kulturer och som uttryck för olika människosyner, världsbilder, värdegrunder och idévärldar både i ett historiskt och i ett nutidsperspektiv
- olika stilistiska och språkliga komponenter och hur de inverkar på en text
- centrala verk inom världslitteraturen, med fokus på nordisk litteratur och i ett kontextuellt perspektiv
- en skrivuppgift eller en muntlig uppgift med litterärt tema, till exempel ett debattinlägg, en essä eller en dramaframställning

6. Berättelser i samtiden (MO6)

Centralt innehåll

- aktuella kulturella och språkliga fenomen, till exempel språkets och litteraturens utveckling i en digital värld samt språk och identitet
- aktuella multimodala textgenrer, till exempel teater, film, bildkonst, TV-serier, spel och andra medietexter
- klassiska narrativa strukturer i modern form, till exempel myter, sagor eller klassiker; intertextualitet
- läsning och tolkning av utländsk och finländsk nutidslitteratur
- produktion av reflekterande texter utgående från kursens teman
- språkvård i samband med textproduktion
- dialogisk kommunikation och kommunikationsetik, t.ex. i sociala medier

Nationella fördjupade kurser

7. Fördjupad muntlig kommunikation (MO7)

Centralt innehåll

- typiska mönster och bidragande faktorer i olika kommunikationssituationer och mellan olika kommunicerande aktörer
- analys, tolkning och bedömning av talspråkstexter
- verbal och nonverbal kommunikation
- kommunikation i vardagen
- övning i att uppträda och argumentera vid förhandlingar, möten och i olika slag av diskussioner, debatter och samtal
- muntliga anföranden och kommunikation i grupp
- kulturbundna, speciellt finlandssvenska och svenska särdrag, vid muntlig kommunikation

8. Fördjupad skrivkompetens (MO8)

Centralt innehåll

- att strukturera och bearbeta texter och sammanställa dem i slutlig form samt att ge respons, skriva tillsammans och dela texter
- att producera texter som är begripliga, logiska och sammanhängande och analysera dem ur ett språkriktighetsperspektiv
- att skriva texter med utgångspunkt i ett mångsidigt material
- att producera och analysera medietexter

9. Fördjupad läskompetens (MO9)

Centralt innehåll

- fördjupad textkunskap, fördjupad textanalys och begrepp som används då man analyserar, tolkar och kritiskt granskar språk, litteratur, bilder och medietexter
- fördjupad läsning och tolkning av multimodala texter, både faktatexter och fiktiva texter, ur olika synvinklar
- olika lässtrategier och lästekniker, speciellt vid läsning av längre texter
- läsning av hela texter, till exempel essäer, romaner och olika slag av faktatexter inom ämnesområdet
- gestaltning och bearbetning av litteratur genom kreativt skrivande

Lokal läroplan

10. Drama (MOT10)

Centralt innehåll

- avslappningsövningar
- koncentrationsövningar
- frusna bilder
- att bygga upp roller
- improvisationer
- att arbeta med röst och ljud

- få följa med hur en produkt kommer till på en professionell scen.

11. Teater (MOT11)

Centralt innehåll

- manusskrivande
- regiarbete
- scensättning
- rolltolkning
- scenografi.

12. Årsbok (MOT12)

Centralt innehåll

- att välja, producera och bearbeta texter, andras och egna, och sammanställa dem i slutlig form.

Lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Obligatoriska kurser

1. Text och kommunikation (SV21)

Centralt innehåll

- gymnasiets studiekultur och studieteknik samt analys av de studerandes kommunikationsprofiler och utveckling som talare, lyssnare, skribenter och läsare
- olika textgenrer och deras funktion (berättande, beskrivande, instruerande, ställningstagande och reflekterande texter) samt form och innehåll i olika slag av texter
- textheter, skrivprocessen och lässtrategier
- olika kommunikationssituationer och därtill hörande ordförråd
- standardspråk, språkliga varieteter såsom dialekter och slang
- informationssökning, webbläsning, källkritik, källhänvisningar
- repetition av centrala strukturer i det svenska språket
- satsstrukturer, satsanalys, ordklasser, tidsformer

2. Språk, kultur och identitet (SV22)

Centralt innehåll

- betydelsen av språk, kommunikation, litteratur, kultur och medier
- användning av olika textgenrer
- analys av text-, sats- och ordstrukturer i texter, i ett funktionellt perspektiv
- jämförelse av svenska språket med studerandens eget språk och med andra språk, framför allt nordiska språk samt språklig och kulturell mångfald i Finland, sambanden mellan språk och kultur och flerspråkighet

- typiska drag i svenska språket, språklig variation och bildspråk
- repetition av språkstrukturer och språkriktighet
- materialbaserat skrivande och skrivandet som process: från idé till planering, avgränsning av ämnet, val av synvinkel, disposition, respons av och till andra, bearbetning av språk och stil, rubricering och finslipning
- övning i hörförståelse och kommunikation
- hur man bygger upp och framför ett informativt inlägg i en diskussion eller debatt och hur man ger och tar emot respons

3. Att analysera och tolka litteratur (SV23)

Centralt innehåll

- en översikt över finländsk litteratur och kultur
- de litterära genrerna och deras särdrag
- bildspråk och textuella medel i litteraturen
- att analysera och tolka prosa, drama och lyrik, både muntligt och skriftligt, även på webben
- ett centralt verk ur den finländska litteraturen
- målinriktade litterära samtal och att analysera och tolka diskussioner utgående från gruppdynamiken
- att producera och tolka meddelanden
- språkvård, till exempel genus, kongruens, ordföljd och prepositioner

4. Text och påverkan (SV24)

Centralt innehåll

- ställningstagande texter, argumentation och retorik
- övning i att analysera och tolka faktatexter och uttryckssätt och synvinklar inom olika fack- och vetenskapsområden, till exempel officiell och inofficiell kommunikation, abstrakt och konkret språkbruk och språkbruket i olika läroämnen
- språkliga och visuella påverkningsmedel
- argumentationsteknik och retoriska medel, humor, påverkan genom kommunikation i vardagen
- skönlitteraturens och mediernas, även sociala mediers, sätt att påverka
- övning i att motivera sina uttalanden, både i tal och skrift
- kommunikation i grupp och andra kommunikationsövningar
- yttrandefrihet, censur, upphovsrätt
- svårare sats- och meningsbyggnad; olika slag av bisatser.

5. Text och kontext (SV25)

Centralt innehåll

- olika stilkomponenter och hur de inverkar på en text
- skillnader mellan konkret och abstrakt språkbruk och mellan vardagsspråk och standardspråk
- faktatexter, speciellt essäer, webbtexter och andra multimodala textgenrer
- produktion av egna texter utgående från skönlitterära texter och att skriva med inlevelse

- språkriktighet speciellt i ett stilistiskt perspektiv
- en muntlig produktion, till exempel ett föredrag, ett debatt- eller diskussionsinlägg, eller en dramaframställning
- variationerna i talspråkliga situationer

6. Berättelser i samtiden (SV26)

Centralt innehåll

- aktuella textgenrer och medietexter
- berättande texter i medier, filmer och TV-serier (myter, klassiker, narration)
- repetition av språkriktighetsfrågor, utökning av ordförrådet, användning av mer avancerade språkliga strukturer
- läsförståelse, analys och produktion av texter
- kommunikationsövning i olika situationer
- finländsk, speciellt finlandssvensk samtidsliteratur, såsom noveller, kortprosa, dikter, utdrag ur romaner samt läsning av ett helt verk

Nationella fördjupade kurser

Centralt innehåll

- typiska mönster och bidragande faktorer i olika kommunikationssituationer och mellan olika kommunicerande aktörer
- analys, tolkning och utvärdering av talspråkstexter
- speciella kännetecken inom svensk talspråkskultur; talspråksgrammatik
- hur man uppträder vid förhandlingar, möten och i olika slag av diskussioner, debatter, samtal och då man håller ett anförande
- att hålla anföranden och kommunicera i grupp i olika slag av kommunikationssituationer
- hur man kommunicerar i olika slag av umgänges- och servicesituationer
- kulturbundna, speciellt finlandssvenska och svenska särdrag vid muntlig kommunikation; även muntlig kommunikationskultur i ett internationellt perspektiv
- de grundläggande satsstrukturerna i svenskan; de viktigaste satsdelarna och bisatserna
- repetition av olika sätt att bilda ord i svenska språket

8. Fördjupad skrivkompetens (SV28)

Centralt innehåll

- att strukturera och bearbeta texter, speciellt då det gäller att redigera och sammanställa texter i en slutlig form och att ge respons
- att skriva för olika ändamål, bland annat i kommunikation med olika myndigheter
- att skriva texter med utgångspunkt i varierande textmaterial och kreativt skrivande
- att skriva materialbaserat och att analysera grundtexternas språk och genre, till exempel att analysera och kommentera texter
- att analysera språkstrukturer, enligt de studerandes behov
- att citera och hänvisa till källor
- att producera muntliga texter utgående från kursens tema, till exempel ett

diskussionsinlägg, ett inledningsanförande eller ett debattinlägg

Fördjupad läskompetens (SV29)

Centralt innehåll

- läsning av olika slag av fiktion och fakta samt texter från olika fack- och vetenskapsområden
- litterära samtal, att producera texter om litteratur, att dela läserfarenheter med andra
- språkliga begrepp som används då man analyserar, tolkar och utvärderar litteratur
- textanalys, textstrukturer, textgenrer, intertextualitet
- läsning av ett valfritt verk, till exempel ett sådant som är betydelsefullt för den studerandes egen kulturella identitet
- presentation av en författare eller ett verk
- övning i att översätta

Lokal läroplan

10. Drama (SV2T10)

Centralt innehåll

- avslappningsövningar
- koncentrationsövningar
- frusna bilder
- att bygga upp roller
- improvisationer
- att arbeta med röst och ljud
- få följa med hur en produkt kommer till på en professionell scen.

11. Teater (SV2T11)

Centralt innehåll

- manusskrivande
- regiarbete
- scensättning
- rolltolkning
- scenografi.

Finska

Finska, A-lärokurs

Obligatoriska kurser

1. Vardagsliv, närmiljö och hälsa (FINA1)

Under kursen bekantar sig den studerande med aktiviteter och situationer i vardagslivet och närmiljön. Hen repeterar och fördjupar i synnerhet sina kommunikativa färdigheter i alldagliga umgänges- och servicesituationer. Den studerande övar att uttrycka sig både muntligt och skriftligt till exempel om sin skol- och hemmiljö, matvanor, hälsa och fritidsintressen.

Lokal läroplan: I grammatiken repeteras och fördjupas finskans verblära och de grundläggande objektsreglerna.

2. Natur och vetenskap (FINA2)

Under kursen övar man de kommunikativa färdigheterna genom diskussioner och presentationer och den studerande lär sig att dra nytta av självvärdering och kamratvärdering. Man behandlar teman som natur, miljö och vetenskap ur olika synvinklar, till exempel en hållbar utveckling, turism och rekreation. Den studerande

läser några sak- och skönlitterära texter om kursens teman och fördjupar sitt ordförråd.

Lokal läroplan: I grammatiken repeteras och fördjupas nomenböjningen samt det viktigaste om subjekt och unipersonella uttryck.

3. Teknik och konsumtion (FINA3)

Under kursen bekantar sig den studerande med och använder olika digitala verktyg. Man behandlar temaområdena teknik, konsumtion och handel.

Lokal läroplan: I grammatiken repeteras och fördjupas de olika infinitivformerna (inf.2-4) och de vanligare participformerna.

4. Medierna och samhället (FINA4)

Under kursen lär sig den studerande att göra sammanfattningar samt presentera och diskutera olika medietexter som anknyter till det finska samhället. Man lägger vikt vid hur medierna uttrycker sig i sakfrågor, till exempel om politik, forskning och aktuella händelser i världen.

Lokal läroplan: I grammatiken behandlas finskans satskonstruktioner (finalkonstruktion, temporalkonstruktion, agentkonstruktion) så att de studerande förstår dem och kan själva använda de enklare motsvarigheterna

5. Utbildning och arbetsliv (FINA5)

Under kursen lär sig den studerande att tolka och producera olika slags texter i anslutning till kursens ämnesområden. Kursen behandlar teman som utbildning, yrken och näringsliv ur både samhällets och den studerandes synvinkel.

Lokal läroplan: I grammatiken behandlas objektet mera ingående och adverbial, i synnerhet tids- och platsadverbial.

6. Finsk kultur och litteratur (FINA6)

Under kursen utvecklar och fördjupar de studerande sin multilitteracitet och kännedomen om finsk kultur och litteratur ur de ungas synvinkel. Den studerande läser åtminstone ett skönlitterärt verk och presenterar det muntligt eller skriftligt. Den studerande bekantar sig med några finska konstnärer, författare och kompositörer. I skriftliga uppgifter poängteras skillnaderna mellan olika genrer.

Lokal läroplan: I grammatiken behandlas olika attribut, speciellt med tanke på Svenskans prepositionsuttryck. I skriftliga uppgifter poängteras skillnader mellan olika genrer.

Nationella fördjupade kurser

Under de fördjupade kurserna vidareutvecklar den studerande sin förmåga att använda finska språket för olika ändamål. Hen övar sig att analysera, tolka och producera texter både individuellt och i grupp. Repetitionsövningar utgående från de studerandes behov ingår i kurserna. Under kurserna kan man i form av en skriftlig eller muntlig produktion integrera studierna i finska med övriga studier.

7. Kommunicera i skrift (FINA7)

Under kursen fördjupas förmågan att tolka och producera finska texter i olika slag av skriftliga kommunikationssituationer och för olika slag av mottagare. Man analyserar och producerar både faktatexter och fiktiva texter samt texter inom olika genrer, såsom berättande, beskrivande, reflekterande, instruerande och argumenterande texter. Även förmågan att återge och översätta olika texter till och från finska övas. Vid behov kan grundläggande strukturer repeteras.

8. Kommunicera i tal (FINA8)

Under kursen lär sig den studerande att tala och uppträda på finska i olika formella och informella situationer. Den studerande lär sig att uttrycka sig fritt, göra frågeställningar, referera, diskutera, beskriva, intervjua, argumentera och hålla olika anföranden. Den studerande kan utnyttja digitala verktyg vid muntlig framställning.

Lokal läroplan: Kursen kan inte tenteras.

Lokal läroplan

9. Prepkurs inför studentskrivningarna (FINA9)

Denna kurs förbereder studerande inför studentskrivningarna i finska. Under kursen läses aktuella texter. Stor vikt läggs vid övning av läsförståelser och hörförståelser samt strukturer och uppsatsskrivning. I grammatiken repeteras centrala delar av finskans satslära. Dessutom övas och fördjupas grammatiken utgående från strukturerna och studerandes uppsatser. Kursen bedöms utgående från de studerandes prestationer i de olika delmomenten samt aktivitet under lektionerna.

Kursen kan inte tenteras.

10. Övningskurs (FINA10)

Kursen förbereder de studerande för gymnasiet lärokurs. I kursen behandlas teman, som ansluter sig till vardag och fritid. I grammatiken repeteras frågeorden, *mikä* och *kuka* samt pronomina *tämä*, *tuo*, *se* och uttrycken ”att ha” och ”att vara” samt ”att tycka”, dessutom *verbens tidsformer i indikativ*. Kursen avslutas med ett kursprov som ligger till grund för bedömningen.

Kursen kan inte tenteras.

11. Repetitionskurs (FINAT11)

I denna kurs repeteras och fördjupas de tema, som behandlats i kurserna FINA 1, FINA 2 och FINA 3. I grammatiken repeteras och fördjupas teman från de tre första kurserna. Ett centralt tema är finskans pronomen.

Kursen kan inte tenteras.

12. Käydään salilla (FINAT12)

Centralt innehåll

- test av muskelkondition
- nivåanpassad gymträning
- genomgång av träningsprogram: skräddarsy träningsprogram/göra individuella program
- styrketräningsskix
- individuella samtal
- gemensamma genomgångar

Finska, B1-lärokurs

Obligatoriska kurser

1. Vardagsliv, närmiljö och hälsa (FINB11)

Under kursen lär sig den studerande förstå och använda finska i olika situationer som kan uppstå i vardagen. Den studerande lär sig att muntligt och i kortare text berätta om sig själv, sin hälsa, sina fritidsintressen och sin närmiljö.

Lokal läroplan: I grammatiken behandlas de mest grundläggande delarna av verbböjningen i aktiv och passiv, objektsreglerna samt unipersonella uttryck.

2. Natur och vetenskap (FINB12)

Under kursen bekantar sig den studerande med platser, sevärdheter och naturen i olika delar av Finland, samt betydelsen av hållbar utveckling. Den studerande lär sig presentera sin hemort, berätta om reseupplevelser och söka information på finska i samband med reseplanering.

Lokal läroplan: I grammatiken behandlas de mest grundläggande delarna av nomenböjningen.

3. Teknik och konsumtion (FINB13)

Under kursen bekantar sig den studerande med teknik, konsumtion och trafik ur användar- och miljösynvinkel. Den studerande håller teknikrelaterade presentationer och bekantar sig med bruksanvisningar.

Lokal läroplan: I grammatiken behandlas användningen av de vanligaste participerna i finskan och de mest grundläggande infinitiverna.

4. Samhälle, kultur och medier (FINB14)

Under kursen bekantar sig den studerande med kortare texter och inslag som berör samhället och det finska kulturlivet och lär sig att diskutera innehållet i dem.

Lokal läroplan: I grammatiken lär sig de studerande förstå finskans mest förekommande satsmotsvarigheter, så att de kan omskriva dem samt översätta dem till svenska.

5. Utbildning och arbetsliv (FINB15)

Under kursen övar sig den studerande i att berätta om sina studier och framtidsplaner. Den studerande bekantar sig även med artiklar och webbsidor som berör studier och yrkesliv. Den studerande övar intervjusituationer och skriver enkla ansökningar.

Lokal läroplan: Grammatiken som behandlats i de tidigare kurserna fördjupas. Därtill behandlas pris och tidsuttryck samt rektion.

Nationella fördjupade kurser

6. Kommunicera i tal (FINB16)

Under kursen får den studerande öva sig att förstå talad finska i olika sammanhang samt att tala och uppträda på finska i olika situationer. Den studerande uppmuntras till att våga prata finska och lär sig diskutera, beskriva, referera, hålla kortare anföranden samt ställa och besvara frågor på finska. Samtidigt repeteras finskans basordförråd och grundläggande strukturer.

Lokal läroplan: Kursen kan inte tenteras.

7. Kommunicera i skrift (FINB17)

Under kursen övar den studerande sin skrivförmåga genom att skriva kortare texter för olika ändamål. Man analyserar och producerar både faktatexter och fiktiva texter samt texter inom olika genrer, såsom berättande, beskrivande, reflekterande, instruerande och ställningstagande texter. Även förmågan att återge och översätta olika slag av texter övas, i huvudsak från finska till svenska. Samtidigt repeteras finskans basordförråd och grundläggande strukturer.

Lokal läroplan

8. Förberedande kurs (FINB1T8)

Kursen förbereder de studerande för gymnasiets lärokurs. I kursen behandlas teman, som ansluter sig till vardag och fritid. I grammatiken repeteras frågeorden och några centrala pronomen, uttrycken ”att ha” och ”att vara” samt ”att tycka”, dessutom verbens tidsformer i indikativ.

9. Käydään salilla (FINB1T9)

Centralt innehåll

- test av muskelkondition
- nivåanpassad gymträning
- genomgång av träningsprogram: skräddarsy träningsprogram/göra individuella program
- styrketräningsskix

- individuella samtal
- gemensamma genomgångar

Finska, modersmålsinriktad lärokurs

Obligatoriska kurser

1. Vardagsliv, närmiljö och hälsa (FIM1)

Under kursen fördjupas den studerandes förmåga att uttrycka sig nyanserat och korrekt i olika sammanhang, med utgångspunkt i kursens teman och med speciell uppmärksamhet på skillnader mellan det talade och det skrivna språket. Skillnader i spontant talspråk, slang, dialekter och standardfinska behandlas. Den studerande förbereder och håller korta muntliga anföranden. I litteraturen behandlas och analyseras noveller och annan skönlitteratur.

Lokal läroplan: I grammatiken behandlas verbläran, objektet, subjektets och predikatets kongruens och unipersonella uttryck.

2. Natur och vetenskap (FIM2)

Under kursen behandlas olika slag av texter, också skönlitterära, om natur, miljö, vetenskap och hållbar utveckling både muntligt och skriftligt. Ordförrådet inom kursens teman fördjupas. Den studerande förbereder och håller en längre projektpresentation och lär sig utvärdera sin egen och andras presentationer.

Lokal läroplan: I grammatiken behandlas nomenböjningen.

3. Teknik och konsumtion (FIM3)

Under kursen bekantar sig den studerande med genrer som kombinerar bild, ljud och skriftlig och muntlig text. Man använder sig av texter som behandlar konsumtion, handel, teknik och informationsteknik och bearbetar dem både muntligt och skriftligt, till exempel med hjälp av digitala verktyg. Lämplig skönlitteratur läses och diskuteras till exempel i ett digitalt forum.

Lokal läroplan: I grammatiken behandlas infinitiver och participer.

4. Medierna och samhället (FIM4)

Under kursen producerar den studerande texter som anknyter till kursens teman och uppmärksamhet fästs i synnerhet vid texternas disposition, styckeindelning, variation och sätt att skapa sammanhang. Man bekantar sig med medietexter om aktuella händelser och texternas stil och uppbyggnad behandlas. Skönlitteratur läses och används som underlag för medietexter.

Lokal läroplan: I grammatiken behandlas satsmotsvarigheter och interpunktion.

5. Utbildning och arbetsliv (FIM5)

Under kursen fördjupar den studerande sina färdigheter att producera olika texter som anknyter till kursens temaområden och lär sig förbereda sig för arbetsintervjuer. Man arbetar med texter som behandlar utbildning och yrkes- och näringsliv. Översättning till och från finska övas för att belysa skillnader mellan språken. Sammandrag övas på båda

språken.

Lokal läroplan: I grammatiken behandlas attribut och adverbial, rektionsfrågor och finskans motsvarigheter till svenskans prepositionsattribut.

6. Finsk kultur och litteratur (FIM6)

Under kursen breddar och fördjupar den studerande sin multilitteracitet och sin kännedom om finsk kultur och litteratur. Den studerande fördjupar även sin kunskap om språkets estetiska funktion och kulturella betydelse. Ett skönlitterärt verk läses och analyseras. Förmågan att skriva stärks genom att man övar sig i att producera olika slag av texter.

Lokal läroplan: Dessutom fördjupas skrivandet genom att öva olika textgenrer.

Nationella fördjupade kurser

7. Kommunicera i skrift (FIM7)

Under kursen fördjupas färdigheterna i textproduktion och förmågan att kritiskt läsa och tolka finska texter i olika slag av skriftliga kommunikationssituationer och för olika slag av mottagare. Man analyserar och producerar både fakta och fiktiva texter samt texter inom olika genrer, såsom berättande, beskrivande, reflekterande, instruerande och ställningstagande texter. Den studerande ges möjlighet att enligt behov och önskemål producera olika digitala texter. Vid behov kan centrala strukturer repeteras.

8. Kommunicera i tal (FIM8)

Under kursen fördjupar den studerande sin förmåga att tala och uppträda på finska i både formella och informella kommunikationssituationer. Den studerande utvecklar sina färdigheter att uttrycka sig individuellt och att i grupp diskutera aktuella samhällsfenomen och sådant som hör till allmänbildningen. Argumentationsteknik övas.

Lokal läroplan: Kursen kan inte tenteras.

Lokal läroplan

9. Preparationskurs (FIMT9)

Centralt innehåll

- strukturer
- skriftlig produktion
- läs- och hörförståelse.

Främmande språk, engelska, A-lärokurs

Obligatoriska kurser

1. Engelskan och min värld (ENA1)

Den studerandes kunskaper inom språkets olika delområden kartläggs. Den studerande analyserar sina utvecklingsområden och utvärderar sina lärstrategier för språkstudier, ställer upp mål för studierna i engelska och hittar sätt att utveckla sina kunskaper både individuellt och i grupp. Under kursen reflekterar man kring den språkliga mångfalden i världen, engelskan som globalt fenomen samt språkkunskap som redskap för att utveckla den kulturella kompetensen. Kursens teman och situationer ska anknyta till studielivet, den ungas livsmiljö och behov av språkkunskap.

2. Människans sociala nätverk (ENA2)

Under kursen övar den studerande att med hjälp av olika medier delta i olika kommunikationssituationer av varierande språklig och kulturell svårighetsgrad, också i en internationell kontext. Den studerande fördjupar sin förmåga att diskutera aktivt och lyssna på andra. Hen utvecklar sin förmåga att formulera åsikter och tillsammans diskutera betydelse. Mångsidiga strategier utvecklas för olika kommunikationssituationer. Under kursen behandlas teman som anknyter till mänskliga relationer och i samband med dem även psykiskt, fysiskt och socialt välbefinnande. Man reflekterar också över teknologins och digitaliseringens betydelse för kommunikation och välbefinnande.

3. Kulturella fenomen (ENA3)

Under kursen fördjupas och utvecklas den studerandes multilitteracitet. Den studerande producerar texter inom olika genrer med betoning på de språkliga drag som kännetecknar genren. Kursens teman utgår från olika kulturella fenomen, engelskspråkiga medier och kreativ verksamhet.

4. Samhället och omvärlden (ENA4)

Under kursen utvecklar den studerande sin förmåga att söka information och läsa kritiskt samt övar sig att aktivt använda engelska. Man bekantar sig med olika debatter om samhällsrelaterade fenomen, och fokuserar i synnerhet på hur man kan påverka som aktiv medborgare. Under kursen reflekterar man även över individens och gruppens ansvar och möjligheter att påverka i medborgarsamhället, till exempel då det gäller människorättsfrågor.

5. Vetenskap och framtid (ENA5)

Kursen fördjupar den studerandes förmåga att tolka och producera texter samt den studerandes kompetens att söka information om för hen intressanta kunskaps- och vetenskapsområden. De studerande övar sin förmåga att dela med sig av synpunkter som grundar sig på egna kunskaper eller åsikter. De reflekterar kring olika framtidsvisioner, i synnerhet i ett teknologi- och digitaliseringsperspektiv, samt över engelskans ställning som internationellt språk inom vetenskap och teknik. Temana väljs från olika fack- och vetenskapsområden.

6. Studier, arbete och ekonomi (ENA6)

Kursen fördjupar den studerandes förståelse för språkkunskap som ett socialt kapital och en färdighet för arbetslivet. Den studerande bekantar sig med textgenrer som kan komma till nytta i eventuella fortsatta studier eller i arbetslivet. Under kursen överväger och diskuterar den studerande planer för fortsatta studier, karriär och arbete även i en internationell kontext. Under kursen behandlas ekonomiska frågor som är relevanta för den unga som står på tröskeln till arbetslivet samt ekonomiska företeelser i ett större perspektiv.

Nationella fördjupade kurser

7. Hållbar livsstil (ENA7)

Under kursen fördjupar den studerande sin förmåga att tolka och producera engelska i olika skriftliga kommunikationssituationer och för olika slag av mottagare. Den studerande analyserar eller producerar texter inom olika genrer, såsom fiktiva och icke-fiktiva, berättande, beskrivande, reflekterande, instruerande eller ställningstagande texter. Man fortsätter behandla de obligatoriska kursernas teman ur ett ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt hållbarhetsperspektiv med beaktande av de studerandes behov eller intressen.

8. Muntlig kommunikation och påverkan (ENA8)

Under kursen fördjupar den studerande sin förmåga att producera muntlig engelska, förstå talad engelska och bygga upp en dialog. Hen stärker sin förmåga att tala flytande och övar muntlig produktion som förutsätter förberedelse. Teman som behandlats i de obligatoriska kurserna repeteras eller kompletteras enligt de studerandes behov.

Lokal läroplan: Kursen kan inte tenteras.

Lokal läroplan

9. Preparationskurs (ENAT9)

Centralt innehåll

I kursen övas olika typer av uppgifter som förekommer i studentprovet: hörförståelser, textförståelser, strukturer och olika skrivuppgifter. Ordförrådet utvidgas och befästs genom att arbeta med texter från olika ämnesområden. Inom grammatiken repeteras centrala delar från tidigare kurser.

Kursen kan inte tenteras.

10. Internationellt utbyte (ENAT10)

Centralt innehåll

- grupparbete och muntliga presentationer
- att bo i värdfamiljer, delta i utflykter, exkursioner och kulturella evenemang
- att utbytesstuderande besöker Pedersöre gymnasium för att vara med om motsvarande program (se ovan)

Främmande språk, B2-lärokurs

1. Viktiga frågor i livet och vardagen

Under kursen reflekterar den studerande över målspråkets betydelse i hans eget liv, nu och i framtiden. Den studerandes kunskaper i målspråket kartläggs. Den studerande analyserar och utvärderar sina färdigheter för språkstudier, ställer upp mål för sitt språklärande och hittar sätt att utveckla sina kunskaper individuellt och i grupp. De kommunikativa färdigheterna utvecklas med hjälp av olika medier. Under kursen behandlas teman och situationer som anknyter till de ungas dagliga liv, mänskliga relationer och nätverk, intressen, fritid och hobbyer.

2. Liv och levnadssätt

Under kursen fästs uppmärksamhet vid olika sociala koder och deras eventuella skillnader i kommunikation. Skriftlig kommunikation övas i någon mån. Kursens teman är interkulturell kommunikation och kulturmöten i Finland och utomlands.

3. Välbefinnande och omsorg

Under kursen lär sig den studerande att med hjälp av olika medier diskutera och lyssna på andra i olika kommunikationssituationer. Hen utvecklar sin förmåga att formulera åsikter och tillsammans diskutera betydelser i frågor som gäller vardagslivet. Den studerande bekantar sig med olika texter om välbefinnande, mänskliga relationer och livsskeden samt övar sig att diskutera frågor i anknytning till dem. Den studerande reflekterar också över vilka förändringar teknologin och digitaliseringen har inneburit för kommunikation och välbefinnande.

4. Kultur och medier

Kursen stärker den studerandes multilitteracitet. Den studerande lär känna aktuella och ur de ungas synvinkel intressanta kulturella fenomen och medier inom målspråkets språkområde eller -områden.

5. Studier, arbete och framtid

Under kursen fästs vikt vid att kommunikationen är kulturellt lämplig. Kursens teman är skola, fortsatta studier och arbetsliv samt de ungas framtidsplaner.

6. Vår gemensamma jord

Under kursen fortsätter man att öva sig i interaktion och repeterar språkkunskapen utgående från de studerandes behov. Den studerande bekantar sig med möjligheterna att delta i internationellt samarbete. Kursens teman ska anknyta till naturen, olika boendemiljöer och hållbar livsstil.

7. Internationell verksamhet

Under kursen använder den studerande sin språkkunskap och stärker förståelsen för olika kulturer genom att lära känna eller delta i internationellt samarbete, volontärarbete eller arbetslivet, vid behov med hjälp av fjärruppkoppling. De språkliga målen bestäms på basis av kursinnehållet. De studerande rapporterar om eventuellt deltagande i internationell verksamhet på gemensamt överenskommet sätt.

8. Muntlig och skriftlig kommunikation

Kursen stärker den studerandes förmåga att producera text som behövs i olika kommunikationssituationer. Den studerande övar sig att producera och tolka olika textgenrer. Teman som behandlats tidigare repeteras eller kompletteras enligt de studerandes behov.

Lokal läroplan

9. Vi bekantar oss med varandra och det nya språket (FRB2F9/TYB2F9)

Under kursen får den studerande en bild av målspråkets ställning i världen och i förhållande till de språk hen behärskar eller har studerat tidigare. Den studerande övar sig att kommunicera i vardagliga situationer och att använda lämpliga kommunikationsstrategier samt lär sig de viktigaste artighetsfraserna.

10. På resa i världen (FRB2F10/TYB2F10)

Under kursen övar sig den studerande att klara sig i olika sociala situationer som anknyter till resande och uträttande av vardagliga ärenden. Den studerande utvecklar användningen av kompensationsstrategier och andra kommunikationsstrategier.

5.5.3 Främmande språk, B3-lärokurs

1. Vi bekantar oss med varandra och det nya språket

Under kursen får den studerande en bild av målspråkets ställning i världen och i förhållande till de språk hen behärskar eller har studerat tidigare. Den studerande övar sig att kommunicera i vardagliga situationer och att använda lämpliga kommunikationsstrategier samt lär sig de viktigaste artighetsfraserna.

2. På resa i världen

Under kursen övar sig den studerande att klara sig i olika sociala situationer som anknyter till resande och uträttande av vardagliga ärenden. Den studerande utvecklar användningen av kompensationsstrategier och andra kommunikationsstrategier.

3. Viktiga frågor i livet och vardagen

Den studerande övar sina kommunikativa färdigheter med hjälp av olika medier. Under kursen behandlas teman och situationer som anknyter till de ungas dagliga liv, mänskliga relationer och nätverk, intressen, fritid och hobbyer.

4. Liv och levnadssätt

Under kursen fästs uppmärksamhet vid olika sociala koder och deras eventuella skillnader i kommunikation. Skriftlig kommunikation övas i någon mån. Kursens teman är interkulturell kommunikation och kulturmöten i Finland och utomlands.

5. Välbefinnande och omsorg

Under kursen lär sig den studerande att med hjälp av olika medier diskutera och lyssna på andra i olika kommunikationssituationer. Hen utvecklar sin förmåga att formulera åsikter och tillsammans diskutera betydelser i frågor som gäller vardagslivet. Den studerande undersöker olika texter om välbefinnande, mänskliga relationer och livsskeden samt övar sig att diskutera frågor i anknytning till dem. Man reflekterar också över vilka förändringar tekniken och digitaliseringen har inneburit för kommunikation och välbefinnande.

6. Kultur och medier

Kursen stärker den studerandes multilitteracitet. Den studerande lär känna aktuella och ur de ungas synvinkel intressanta kulturella företeelser och medier inom målspråkets språkområde eller -områden.

7. Studier, arbete och framtid

Under kursen fästs vikt vid att kommunikationen är kulturellt lämplig. Kursen behandlar skola, fortsatta studier och arbetsliv samt de ungas framtidsplaner.

8. Vår gemensamma jord

Under kursen fortsätter man med diskussionsövningar och repeterar språkkunskapen utgående från de studerandes behov. Den studerande bekantar sig med möjligheterna att delta i internationellt samarbete. Kursens teman ska anknyta till naturen, olika boendemiljöer och hållbar livsstil.

Lokal läroplan**9. Internationell verksamhet (FRB3F9/TYB3F9)**

Under kursen använder den studerande sin språkkunskap och stärker förståelsen för olika kulturer genom att lära känna eller delta i internationellt samarbete, volontärarbete eller arbetslivet, vid behov med hjälp av fjärruppkoppling. De språkliga målen bestäms på basis av kursinnehållet. De studerande rapporterar om eventuellt deltagande i internationell verksamhet på gemensamt överenskommet sätt.

10. Muntlig och skriftlig kommunikation (FRB3F10/TYB3F10)

Kursen stärker den studerandes förmåga att producera text som behövs i olika kommunikationssituationer. Den studerande övar sig att producera och tolka olika textgenrer. Teman som behandlats tidigare repeteras eller kompletteras enligt de studerandes behov.

Matematik

Byte av lärokurs

Vid byte av lärokurs ersätter kurser i den långa lärokursen kurser i den korta som följer: MAA2 → MAB2, MAA3 → MAB3, MAA6 → MAB7, MAA8 → MAB4 och MAA10 → MAB5.

En studerande kan också ta enstaka kurser från den andra lärokursen utan att byta lärokurs. Kurserna kan då räknas som lokala fördjupade eller lokala tillämpade kurser i den studerandes egentliga lärokurs enligt vad som bestäms i läroplanen.

Obligatorisk kurs

1. Tal och talföljder (MAG1)

Centralt innehåll

- reella tal, grundläggande räknesätt och procenträkning
- funktioner, ritning och tolkning av grafer
- talföljder
- rekursiv talföljd
- aritmetisk talföljd och summa
- logaritm och potens och sambandet mellan dem
- lösning av ekvationer i formen $a^x = b$, $x \in \mathbb{N}$
- geometrisk talföljd och summa

Matematik, lång lärokurs

Obligatoriska kurser

2. Polynomfunktioner och polynomekvationer (MAA2)

Centralt innehåll

- multiplikation av polynom samt binomialformler för uttryck i formen $(a + b)^n$, $n \leq 3$, $n \in \mathbb{N}$
- andragradsekvationer och rotformeln samt undersökning av rötternas antal
- faktorisering av polynom av andra graden
- polynomfunktioner
- polynomekvationer
- lösning av polynomolikheter

3. Geometri (MAA3)

Centralt innehåll

- likformighet hos figurer och kroppar
- sinussatsen och cosinussatsen
- geometrin för cirkeln och dess delar samt räta linjer i anknytning till cirkeln

- beräkning av längder, vinklar, areor och volymer i anknytning till figurer och kroppar

4. Vektorer (MAA4)

Centralt innehåll

- vektorernas grundläggande egenskaper
- addition och subtraktion av vektorer samt multiplikation av en vektor med en skalär
- skalärprodukten av vektorer i ett koordinatsystem
- lösning av ekvationssystem
- räta linjer och plan i rummet

5. Analytisk geometri (MAA5)

Centralt innehåll

- ekvationen för en punktmängd
- ekvationer för räta linjer, cirklar och parabler
- lösning av ekvationer och olikheter som innehåller absolutbelopp
- avståndet från en punkt till en linje

6. Derivat (MAA6)

Centralt innehåll

- rationella ekvationer och olikheter
- gränsvärden, kontinuitet och derivator
- derivering av polynomfunktioner och av produkter och kvoter av funktioner
- undersökning av förloppet hos en polynomfunktion och bestämning av dess extremvärden

7. Trigonometriska funktioner (MAA7)

Centralt innehåll

- riktad vinkel och radianer
- trigonometriska funktioner och deras symmetriska och periodiska egenskaper
- lösning av trigonometriska ekvationer
- derivatan av en sammansatt funktion
- derivatan av trigonometriska funktioner

8. Rot- och logaritmfunktioner (MAA8)

Centralt innehåll

- räknereglerna för potenser
- rotfunktioner och rotekvationer
- exponentialfunktioner och exponentialekvationer
- logaritmfunktioner och logaritmekvationer
- derivatan av rot-, exponential- och logaritmfunktioner

9. Integralkalkyl (MAA9)

Centralt innehåll

- primitiv funktion
- primitiva funktioner till elementära funktioner
- integraler
- beräkning av areor och volymer

10. Sannolikhet och statistik (MAA10)

Centralt innehåll

- diskret och kontinuerlig statistisk fördelning
- karakteristika för en fördelning
- klassisk och statistisk sannolikhet
- kombinatorik
- sannolikhetslärans räkneregler
- diskret och kontinuerlig sannolikhetsfördelning
- väntevärdet för en diskret fördelning
- normalfördelning

Nationella fördjupade kurser

11. Talteori och bevis (MAA11)

Centralt innehåll

- konjunktiv och sanningsvärden
- geometriska bevis
- direkta bevis, kontrapositionsbevis och motsägelsebevis
- induktionsbevis
- hela tals delbarhet och delningsekvationer
- Euklides algoritmen
- primtalen och Eratosthenes såll
- aritmetikens grundsats
- kongruens hos hela tal

12. Algoritmer i matematiken (MAA12)

Centralt innehåll

- iteration och Newton-Raphsons metod
- divisionsalgoritmen för polynom
- delningsekvationen för polynom
- Newton-Cotes formler: rektangelregeln, trapetsregeln och Simpsons regel

13. Föreläsning i differential- och integralkalkyl (MAA13)

Centralt innehåll

- undersökning av kontinuitet och deriverbarhet för en funktion
- allmänna egenskaper hos kontinuerliga och deriverbara funktioner
- invers funktion
- funktioner av två variabler och partiella derivator
- gränsvärden av funktioner och talföljder när variabelns eller indexets värde går mot oändligheten
- generaliserade integraler
- gränsvärdet för en talföljd samt serier och deras summa

Lokal läroplan

14. Repetitionskurs (MAAT14)

Centralt innehåll

- funktioner och ekvationer
- geometri och trigonometri
- differential- och integralkalkyl
- sannolikhet och statistik
- fördjupning i tekniska hjälpmedel

15. Repetitionskurs (MAAT15)

Centralt innehåll

- räkning med matematiska uttryck
- funktionsbegreppet
- lösning av ekvationer
- lösning av matematiska problem med ekvationer
- introduktion av tekniska hjälpmedel i matematiken

16. Digitala hjälpmedel (MAAT16)

Centralt innehåll

- ekvationer och funktioner
- geometri
- vektorer
- grafisk och algebraisk lösning av ekvationer
- formulering av problem och praktiska tillämpningar
- tolkning och bedömning av lösningar
- fördjupning i tekniska hjälpmedel

Matematik, kort lärokurs

Obligatoriska kurser

2. Uttryck och ekvationer (MAB2)

Centralt innehåll

- linjära samband och proportionalitet mellan storheter
- formulering av problem med hjälp av ekvationer
- grafisk och algebraisk lösning av ekvationer och system med två ekvationer
- tolkning och bedömning av lösningar
- polynomfunktioner av andra graden och lösning av andragradsekvationer

3. Geometri (MAB3)

Centralt innehåll

- figurers likformighet
- trigonometri i den rätvinkliga triangeln
- Pythagoras sats och den omvända satsen till Pythagoras sats
- bestämning av area och volym för figurer och kroppar
- användning av geometriska metoder i koordinatsystemet

4. Matematiska modeller (MAB4)

Centralt innehåll

- tillämpning av linjära och exponentiella modeller
- lösning av potensekvationer
- lösning av exponentialekvationer med hjälp av logaritmer
- talföljder som matematiska modeller

5. Statistik och sannolikhet (MAB5)

Centralt innehåll

- bestämning av karakteristika för diskreta statistiska fördelningar
- begreppen regression och korrelation
- observation och avvikande observation
- prognostisering
- kombinatorik
- sannolikhetsbegreppet
- räkneregler för sannolikheter och modeller som åskådliggör dem

6. Ekonomisk matematik (MAB6)

Centralt innehåll

- index-, kostnads-, transaktions-, kredit- och skattekalculer samt andra beräkningar
- matematiska modeller i ekonomiska sammanhang med hjälp av talföljder och summor

Nationella fördjupade kurser

7. Matematisk analys (MAB7)

Centralt innehåll

- grafiska och numeriska metoder
- derivatan av en polynomfunktion
- undersökning av tecken och förlopp för polynomfunktioner
- bestämning av största och minsta värde av en polynomfunktion i ett slutet intervall

8. Statistik och sannolikhet II (MAB8)

Centralt innehåll

- begreppen normalfördelning och normering av en normalfördelning
- upprepat försök
- binomialfördelningen
- begreppet konfidensintervall

Lokal läroplan

9. Repetitionskurs (MABT9)

Centralt innehåll

- uttryck och ekvationer
- geometri
- matematisk analys
- statistik och sannolikhet
- fördjupning i tekniska hjälpmedel

10. Repetitionskurs (MABT10)

Centralt innehåll

- bråk- och procenträkning
- räkning med matematiska uttryck
- funktionsbegreppet
- lösning av ekvationer
- lösning av matematiska problem med ekvationer
- introduktion av tekniska hjälpmedel i matematiken

11. Digitala hjälpmedel (MABT11)

Centralt innehåll

- ekvationer och funktioner
- geometri
- vektorer
- grafisk och algebraisk lösning av ekvationer
- formulering av problem och praktiska tillämpningar
- tolkning och bedömning av lösningar
- fördjupning i tekniska hjälpmedel

Biologi

Obligatoriska kurser

1. Livet och evolutionen (BI1)

Centralt innehåll

Biologin som vetenskap

- livets egenskaper, grundförutsättningar och organisationsnivåer
- de biologiska vetenskapsområdena och forskningsmetoderna
- presentation av biologisk kunskap med hjälp av modeller

Cellen som livets grundenhet

- livets uppkomstfaser
- cellernas uppbyggnad och energihushållning
- DNA och genuttryck

Organismens livscykel

- könlig och könlös förökning
- variation
- tillväxt, utveckling och död

Evolutionen

- naturligt urval och anpassning
- arternas uppkomst och undergång
- organismvärldens släkträd

En mindre undersökning eller ett projekt som anknyter till biologins experimentella natur.

2. Ekologi och miljö (BI2)

Centralt innehåll

Ekologins grunder

- växelverkan mellan levande och icke-levande natur
- ekosystemens struktur och återhämtningsförmåga
- ämnens kretslopp och energiflödet i ett ekosystem
- naturens mångfald
- populationernas egenskaper
- förhållandet mellan olika arter
- organismernas anpassning till sin omgivning och deras utbredning

Miljöproblem, deras orsaker och tänkbara lösningar

- de ekologiska konsekvenserna av klimatförändringen
- hoten mot naturens mångfald och ekosystemen
- problem i anknytning till ämnens kretslopp och energiflödet
- lokala miljöproblem

En hållbar framtid

- ekosystemtjänsternas betydelse

- ekologiskt hållbar utveckling, kretsloppsekonomi och ekosocial bildning
- verksamhet för att främja en hållbar livsstil i den egna närmiljön

En undersökning som gäller ekologi eller miljöns tillstånd eller ett miljöutvecklingsprojekt.

Nationella fördjupade kurser

3. Cellen och ärftligheten (BI3)

Centralt innehåll

Cellen som forskningsobjekt

- hur celler undersöks
- behovet av cellbiologisk kunskap och kunskap om genom samt användningen av denna kunskap

Organismerna är uppbyggda av celler

- biomolekyler
- uppbyggnaden av celler med och utan cellkärna och deras funktion
- DNA:s och RNA:s struktur
- proteinsyntesen och epigenetisk reglering

Cellernas förökning

- mitosen och dess betydelse
- celledelning, cellernas tillväxt och differentiering

Ärftlighetens grunder

- gener och alleler
- könscellerna och deras uppkomst genom meios
- hur gener ärvs och hur egenskaper överförs från en generation till en annan
- mutationer och mutagener

En cellbiologisk undersökning i laboratorium eller med hjälp av digitalt material.

4. Människans biologi (BI4)

Centralt innehåll

Energien, ämnesomsättningen och regleringen av den

- näringsämnen och matsmältningen
- blodcirkulationssystem
- andningsorganen och regleringen av andningen

Rörelse

- stöd- och rörelseorganen

Regleringen av livsfunktionerna

- nervsystemet och sinnen
- de inresekretoriska körtlarna och hormonerna

- värmereglering
- kemisk jämvikt
- kroppens anpassningsförmåga och försvarsmekanismer

Fortplantningen

- befruktning, graviditet och förlossning
- könsutvecklingen och sexualiteten
- arvsanlagens och miljöns betydelse

En undersökning där funktioner i människokroppen mäts.

5. Biologins tillämpningar (BI5)

Centralt innehåll

Bioteknologins tillämpningar och betydelse

- produktion av näring, energi, produkter och tjänster med hjälp av förnybara naturresurser
- biotekniska tillämpningar i industrin och inom miljövården

Mikrobiologins tillämpningar och betydelse

- bakteriernas och virusens uppbyggnad och funktion
- odling, behandling och identifiering av bakterier
- mikroberna i naturen och i människans tjänst

Genteknologins tillämpningar och betydelse

- genteknikens metoder
- genominformation
- mikrober inom genteknologin

Växt- och djurförädling

Ett försök eller en undersökning inom ett av biologins tillämpningsområden.

Lokal läroplan

6. Repetitionskurs (BIT6)

Kursen är främst avsedd för de studerande som ämnar delta i ämnesrealen i biologi.

Centralt innehåll

- repetition av gymnasiets obligatoriska och fördjupade kurser
- övning inför realprovet med hjälp av gamla realprovsuppgifter och andra liknande uppgifter

7. Sjukdomar (BIF7)

Centralt innehåll

- sjukdomsmekanismer
- olika typer av sjukdomar hos människan
- behandling av sjukdomar
- medicinsk forskning (diagnostik och behandlingsmetoder)

8. Stödkurs (BIT8)

Innehåll

- grunderna i ekologi
- olika typer av miljöproblem och deras inverkan på människans hälsa
- genetik

Kursen kan inte tenteras. Kursen är avsedd för studerande vid YA.

Geografi

Obligatorisk kurs

1. En värld i förändring (GE1)

Centralt innehåll

Geografin som vetenskap

- hur geografin studerar miljön och världen
- den studerandes vardagliga erfarenheter och observationer av sin egen närmiljö och av en värld som förändras
- geografiska forskningsfärdigheter och geomediala
- hur geografin används i arbetslivet och i vardagen
- aktuella nyheter från olika delar av världen om regionala risker, positiv utveckling och innovationer
- fördjupning av kunskaperna om jordens kartbild och om ortnamn

Centrala globala riskområden gällande naturens system, identifiering av risker och riskberedskap

Centrala globala riskområden gällande naturresurserna och miljön samt riskhantering, riskberedskap och riskanpassning

- klimatförändringen och andra globala miljörisker
- förnuftig resursanvändning samt kretslopps- och bioekonomi
- möjligheter och styrkor i olika områden på jorden

Globala riskområden gällande mänskligheten och centrala utvecklingsfrågor

- de globala problemen i fråga om den mänskliga utvecklingen, välståndets fördelning, ojämlikhet, sårbarhet, hunger och flyktingskap

Nationella fördjupade kurser

2. Den blå planeten (GE2)

Centralt innehåll

Geografiskt tänkande

- naturgeografiska frågeställningar samt inhämtande, analys, bedömning och presentation av naturgeografisk information
- geomediala och andra naturgeografiska informationskällor och användningen av dem samt naturgeografiska forskningsmetoder

Jordens planetariska rörelser och de fenomen som beror på dem

Atmosfären och hydrosfären i rörelse samt indelningen i zoner

- atmosfärens struktur och vindarna
- regn
- havsvattnets rörelse
- väder och väderprognoser
- klimat- och vegetationszoner

Jordklotets uppbyggnad och föränderliga ytformer

- endogena och exogena processer som bearbetar jordens yta
- tolkning av naturlandskap med hjälp av kartor och bilder
- värdefulla naturlandskap

Tillämpning av naturgeografisk kunskap i samhället och i vardagslivet

3. En gemensam värld (GE3)

Centralt innehåll

Geografiskt tänkande

- humangeografiska frågeställningar samt inhämtande, analys, bedömning och presentation av humangeografisk information
- de centrala begreppen inom humangeografien
- geomedia och andra humangeografiska informationskällor och forskningsmetoder
- tankekartor, upplevelse av platser och regional identitet

Befolkning och bosättning

- befolkningstillväxt, bosättning, flyttningsrörelser, urbanisering
- kulturell mångfald och genomförande av de mänskliga rättigheterna

Primärproduktion och miljö

- ett hållbart jord- och skogsbruk och en hållbar fiskerinäring

Industri och energi

- råvaror, energikällor, bioekonomi och industrins lokalisering

Tjänster, rörelser och växelverkan

- trafiken, turismen, den globala ekonomin och informationsteknikens utveckling

Den mänskliga verksamhetens regionala struktur

- markanvändning, centralorter och periferier
- tolkning av kulturlandskap med hjälp av kartor, bilder och andra geomedia

Användningen av humangeografisk kunskap i samhället och i vardagen

4. Geomedia – undersök, delta och påverka (GE4)

Centralt innehåll

Användningen av geomedia i vardagen och arbetslivet och för att främja hållbar utveckling

Geomedia och geografiska forskningsfärdigheter

- grunderna i kartografi och användning av geodata samt användning av andra geomedia i geografiska undersökningar
- att formulera problem och skaffa, behandla, analysera, tolka, utvärdera, åskådliggöra och presentera forskningsmaterial

Styrning av utvecklingen och hållbar utveckling

- områdesplanering och principerna för involverande planering

- skillnader i utvecklingsnivå på olika regionala nivåer samt internationellt samarbete, världsomfattande utvecklingstrender och åtaganden som anknyter till hållbar utveckling

En geografisk undersökning eller ett delaktighets- och påverkansprojekt

- utarbetande av en småskalig geografisk studie med hjälp av geomedia eller genomförande av ett delaktighets- eller påverkansprojekt på lokal, regional eller global nivå med hjälp av geomedia självständigt eller i samarbete med andra

Lokal läroplan

5. Repetitionskurs (GET5)

Kursen är främst avsedd för de studerande som ämnar delta i ämnesrealen i geografi.

Centralt innehåll

- repetition av gymnasiets obligatoriska och fördjupade kurser
- övning inför realprovet med hjälp av gamla realprovsuppgifter och andra liknande uppgifter.

Fysik

Obligatorisk kurs

1. Fysiken som naturvetenskap (FY1)

Centralt innehåll

- fysikens betydelse i nutiden, i fortsatta studier och i arbetslivet
- stifta bekantskap med grundformerna för växelverkan, universums strukturer och uppkomst samt materiens uppbyggnad
- kraft som orsak till att en rörelse förändras samt kinetiska fenomen
- betydelsen av experiment och modeller då fysikalisk kunskap byggs upp
- insamling och grafisk presentation av resultat samt bedömning av deras tillförlitlighet

Nationella fördjupade kurser

2. Värme (FY2)

Centralt innehåll

- fysikens betydelse för energiproduktionslösningar och en hållbar utveckling
- värme och temperatur
- gasernas tillståndsförändringar, värmeutvidgning och tryck
- uppvärmning och avkylning av kroppar, förändringar i aggregationstillstånd och värmeenergi
- mekaniskt arbete, effekt och verkningsgrad
- energins bevarande i värmeläran och värmens riktning
- framtagning av idéer och planering i experimentellt arbete eller i problemlösning

3. Elektricitet (FY3)

Centralt innehåll

- fysikens och teknologins betydelse i det dagliga livet och i samhället
- elektrisk ström och spänning samt resistans och Ohms lag
- enkla likströmskretsar och Kirchhoffs lagar
- elektrisk effekt och Joules lag
- kondensatorn, dioden och lysdioden som komponenter
- elektrostatisk växelverkan, Coulombs lag och elektriskt fält
- elsäkerhet, att göra kopplingar och undersöka strömkretsar

4. Kraft och rörelse (FY4)

Centralt innehåll

- fysikens betydelse för individens och samhällets säkerhet
- växelverkan som orsak till att en rörelse förändras, likformig och likformigt accelererad rätlinjig rörelse
- Newtons lagar, kraftdiagram och krafter sammanlagda verkan
- distanskrafter och kontaktkrafter: tyngd, friktion och lyftkraft samt mediets motstånd

kvalitativt

- rörelseekvationen
- moment och jämvikt vid rotation i enkla fall
- lagen om rörelsemängdens bevarande, impulsprincipen och endimensionella kollisioner
- kinetisk och potentiell energi samt lagen om den mekaniska energins bevarande
- användning och uppgörande av modeller samt deras begränsningar och brister

5. Periodisk rörelse och vågor (FY5)

Centralt innehåll

- fysikens betydelse inom medicin och musik
- likformig cirkelrörelse
- gravitationsväxelverkan
- harmonisk kraft och svängningsrörelse
- vågrörelsernas uppkomst och utbredning
- vågrörelsens reflektion, brytning, diffraktion och interferens samt stående vågor
- ljudet som vågrörelsefenomen
- förhållandet mellan modeller och simuleringar och verkligheten

6. Elektromagnetism (FY6)

Centralt innehåll

- fysikens betydelse i energitekniken och kommunikationstekniken
- magnetism, magnetisk växelverkan och magnetfält
- en laddad partikels rörelse i el- och magnetfält
- elektromagnetisk induktion, magnetfält, induktionslagen och Lenz lag
- generatoren, transformatorn, uppkomsten av växelström och överföring av energi med hjälp av elektrisk ström
- spektrum för elektromagnetisk strålning, ljusets reflektion, brytning, interferens och diffraktion
- strukturerad redogörelse för en undersökning eller en problemlösningsprocess

7. Materie och strålning (FY7)

Centralt innehåll

- perspektiv på fysikens och kosmologins utveckling
- energins kvantifiering
- den elektromagnetiska strålningens kvantifiering och fotoner
- våg-partikeldualitet
- atomkärnans uppbyggnad
- kärnreaktioner, kärnenergi, kärnans bindningsenergi och ekvivalensen mellan massa och energi
- radioaktivitet och sönderfallslagen
- strålsäkerhet och nyttoanvändning av strålning
- inhämtning, presentation och bedömning av information

Lokal läroplan

8. Repetitionskurs (FYT8)

Centralt innehåll

- mekanik
- värmelära
- vågrörelselära
- elektricitet och magnetism
- materia och strålning

9. Laborativ kurs i fysik (FYT9)

Centralt innehåll

- praktiska laborationsarbeten inom ramen för de fördjupade kurserna
- övning i att upprätta modeller samt verifiera och dokumentera modellerna
- eventuella studiebesök

10. Modern fysik (FYT10)

Centralt innehåll

- partikelacceleratorer
- standardmodellen
- kvantmekaniken
- relativitetsteorin
- antimateria
- nya rön inom partikelfysiken

Kemi

Obligatorisk kurs

1. Kemi överallt (KE1)

Centralt innehåll

- kemins betydelse i nutiden, i fortsatta studier och i arbetslivet
- atomens uppbyggnad och grundämnenas periodiska system i huvuddrag
- egenskaper hos grundämnena och kemiska föreningar
- beskrivning av ämnens egenskaper utgående från ämnets struktur, kemiska bindningar och polaritet
- frågor som utgångspunkt för informationssökning
- säkert arbete, metoder för att separera ämnen från varandra, att undersöka och observera ämnens egenskaper och dra slutsatser om dem

Nationella fördjupade kurser

2. Människans kemi och kemin i livsmiljön (KE2)

Centralt innehåll

- kemins betydelse för hälsa och välmående
- strukturmodeller för organiska föreningar, såsom kolväten och syre- och kväveföreningar, och beskrivning av föreningarna med hjälp av olika modeller
- rymdstruktur och isomeri
- förklaring av egenskaper hos organiska föreningar utgående från strukturen
- substansmängd och haltmått
- användning av redskap och reagens samt framställning av lösningar
- metoder för analys av ett ämnes struktur, såsom spektroskopi

3. Reaktioner och energi (KE3)

Centralt innehåll

- kemins betydelse för energilösningar och miljö
- symbolisk framställning och balansering av kemiska reaktioner
- oorganiska och organiska kemiska reaktioner och deras tillämpningar
- materiens oförstörbarhet i kemiska reaktioner och enkel tillämpning av detta i beräkningar
- energins oförstörbarhet i kemiska reaktioner, bindingsenergi och Hess lag
- gasernas egenskaper och idealgaslagen
- experimentell undersökning av reaktioner, titrering som analysmetod, behandling, tolkning och presentation av undersökningsresultat

4. Material och teknologi (KE4)

Centralt innehåll

- kemins betydelse inom teknologi och samhälle
- egenskaper hos metaller och polymerer, deras användning och livscykel

- uppbyggnaden av atomens valensskal, och grundämnenas periodiska system som förklaring på periodiska egenskaper hos grundämnena
- oxidationstal och redoxreaktioner
- centrala principer i elektrokemin: metallernas elektrokemiska spänningsserie, normalpotential, elektrokemisk cell och elektrolys
- stökiometriska tillämpningar
- framtagning av idéer och planering i experimentellt arbete eller i problemlösning
- samarbetets betydelse i produktion av kemisk kunskap

5. Reaktioner och jämvikt (KE5)

Centralt innehåll

- kemins betydelse i bygget av en hållbar framtid
- kemisk reaktionshastighet och de faktorer som inverkar på reaktionshastigheten
- homogen och heterogen jämvikt och påverkan på jämviktstillståndet
- syra-basjämvikt, starka och svaga protolyter och buffertlösningar
- grafisk framställning av jämviktstillstånd
- matematisk behandling av homogen jämvikt och syra-basjämvikt
- bedömning av undersökningsresultat och undersökningsprocesser

Lokal läroplan

6. Repetitionskurs (KET6)

Centralt innehåll

- kemiska bindningar
- stökiometriska beräkningar
- reaktioner och jämvikt
- organisk kemi

7. Laborationskurs (KET7)

Centralt innehåll

- separationsmetoder
- kvantitativa och kvalitativa analysmodeller
- vardagskemi
- studiebesök/resor till industrier/universitet

Filosofi

Obligatoriska kurser

Introduktion i filosofiskt tänkande (FI1)

Centralt innehåll

- vad filosofi är, de filosofiska frågornas och det filosofiska tänkandets natur i den filosofiska traditionen och tillämpning av filosofiskt tänkande i aktuella frågor
- grunderna för logisk argumentation och giltig slutledning samt muntlig och skriftlig övning inom området
- centrala filosofiska grundfrågor och distinktioner: ande och materia, frihet och tvång, begreppslig och empirisk, objektiv och subjektiv
- skillnaden mellan kunskap och information, vardagskunskap och vetenskaplig kunskap samt vetenskap och pseudovetenskap
- kunskapens och argumentationens natur inom olika vetenskapsgrenar: hur man formulerar påståenden samt testar och motiverar dem i några av gymnasiets läroämnen

2. Etik (FI2)

Centralt innehåll

- moral samt normativ och tillämpad etik i moralfrågor; grunderna i dygd-, konsekvens-, kontrakts-, rättighets- och pliktetik
- moralen som normsystem och skillnaden i förhållande till juridiska system och system som grundar sig på gängse normer, moralisk relativism
- filosofiska teorier om ett gott liv, meningen med livet och en god livsstil
- etik och individens moraliska beslut: mänskliga relationer och livsval
- etiska frågor som gäller djur och miljö

Nationella fördjupade kurser

3. Samhällsfilosofi (FI3)

Centralt innehåll

- samhällsordningens och centrala samhällsinstitutioners existens och legitimitet: teorier om samhällsfördrag och individ- och grupporienterade teorier om samhället
- olika former av rättvisa samt motivering och tillämpning av dem
- begreppet makt och olika former av makt, maktens legitimitet, olika former av demokrati och diktatur samt anarkism
- arbetsfördelning, ekonomi och välfärd, legitimering av ekonomiska verksamhetsprinciper och ägande
- politiska ideal och förverkligande av dem: frihet, jämlikhet och solidaritet; konservatismen, liberalismen och socialismen; nationalstater och det globala perspektivet
- spänningar och konflikter i samhället och hur man löser dem: rättsstaten och alternativ till den och upplösning av samhällsordningen; krig, inbördeskrig, terror samt förintelsen och andra brott mot mänskligheten som samhällsfilosofiska problem

- aktuella samhällsfilosofiska frågor: genus och könsroller, informationsteknik, kulturmöten, att skapa en hållbar framtid

4. Kunskap, vetenskap och verklighet (FI4)

Centralt innehåll

- metafysikens centrala frågor och begrepp, olika uppfattningar om metafysikens väsen samt verklighetens fundamentala uppbyggnad
- existentiella frågor: förändring och beständighet, entitet och egenskaper, det möjliga och det nödvändiga, det reella och det virtuella
- uppfattning och gestaltning av verkligheten
- det sannas natur och sanningsteorierna
- kunskapens möjligheter och gränser, kunskapens berättigande
- den vetenskapliga forskningens natur och metoder, vetenskaplig slutledning; begreppen fenomen, forskningsmaterial, modell och teori samt förhållandet mellan dem
- tolkning och kunskap inom natur- och humanvetenskaper samt formella vetenskaper: att veta och förutspå, förstå och tolka

Lokal läroplan

5. Repetitionskurs (FIT5)

Centralt innehåll

- etiska teorier, en fördjupning
- kunskaps- och vetenskapsteori
- politisk filosofi, tyngdpunkt jämlikhetsfrågor samt globaliseringsfrågor
- aktuell forskning i religionsfilosofi

6. Terrorn och terrorismens olika ansikten (FIF6)

Kursen fördjupar filosofiska delområden som samhällsfilosofi (politisk filosofi), etik och kunskapsteori.

Kursens mål är att de studerande ska

- få insyn i grundläggande mänskliga rättigheter samt hur man på ett globalt plan bryter mot dem. Fokus sätts på hur den internationella terrorismen bygger nätverk.
- kunna kritiskt analysera ytterlighetsfenomen och provokationer riktade mot demokratisk utveckling.
- kunna använda filosofiska resonemang och argumentationsmodeller och greppa frågor som berör demokrati och ifrågasättande av densamma.

I kursen används bl.a. den pedagogiska modellen ”flipped classroom” där studerande bekantar sig med ett grundmaterial på förhand så att lektionen fördjupar tankekartan som byggs upp av resonemanget.

Psykologi

Obligatorisk kurs

1. Psykisk aktivitet och lärande (PS1)

Centralt innehåll

Medveten och omedveten psykisk aktivitet

- biologiska faktorer som inverkar på mänskligt beteende samt grundläggande kunskap om nervsystemets funktion
- grundläggande kunskap om känslor och motivation
- betydelsen av kognitiva tolkningar i mänskligt beteende

Sociala och kulturella faktorer som inverkar på människans beteende

- grundläggande kunskap om socialisation och hur man tillägnar sig normer
- exempel på situationsfaktorer som påverkar individens beteende

Fördjupning i ett valbart fenomen, till exempel aggressivitet, nervositet, beroenden, ätbeteende, socialt samspel, lycka eller kärlek

Studier och lärande ur ett psykologiskt perspektiv

- den biologiska, kognitiva och sociokulturella grunden för lärande
- effektiva studiemetoder
- motivation och lärande

Uppkomsten av psykologisk kunskap

- psykologiska forskningsobjekt
- skillnaden mellan vardagskunskap och vetenskaplig kunskap
- exempel på psykologiska forskningsmetoder

Nationella fördjupade kurser

2. Människans utveckling (PS2)

Centralt innehåll

Forskning om utvecklingen

Olika utvecklingsområden och faktorer som påverkar dem i barndomen och ungdomen

- fysisk-motorisk utveckling
- kognitiv utveckling
- emotionell utveckling
- psykosocial utveckling
- utveckling av jaget och jaguppfattningen

Den psykiska utvecklingen under ungdomsåren och särskilda utmaningar som är förknippade med den

- tankeutveckling
- identitetsutveckling: personlig, social och kulturell identitet
- könsidentitet och sexuell utveckling
- utveckling av exekutiva funktioner och deras neurologiska orsaker

Utvecklingens kontinuitet under levnadsloppet

- begreppet levnadslopp
- växelverkan mellan faktorer som påverkar utvecklingen
- en teori som förklarar utvecklingens kontinuitet

Biologiska och sociokulturella faktorer som påverkar utvecklingen

- nervsystemets mognad
- hjärnans utveckling under en livstid
- växelverkan mellan arv och miljö
- tidigt socialt samspel och känslomässig anknytning
- socialisation och kulturella skillnader i utvecklingen

3. Människan som informationsbehandlare (PS3)

Centralt innehåll

- principer för kognitiv aktivitet, såsom inre modeller och varseblivningscirkeln
- den neuropsykologiska bakgrunden till kognitiva funktioner
- forskningsmetoder inom kognitiv psykologi och hjärnforskning
- de grundläggande kognitiva funktionerna perception, uppmärksamhet och minne och deras biologiska bakgrund
- undersökning av en valbar mera avancerad kognitiv funktion, till exempel språk, problemlösning, beslutsfattande eller sakkunskap

4. Känslor, psykiskt välbefinnande och mental hälsa (PS4)

Centralt innehåll

- hur känslor uppkommer, den biologiska grunden för minst en känsla
- känslor som föremål för psykologisk forskning
- känslor som universella och kulturbundna företeelser
- känslornas betydelse som verktyg för att förstå sig själv
- psykiskt välbefinnande och upprätthållande av psykisk balans
- sömn och sovande som bidragande faktorer till välbefinnande
- stress, kriser och olika sätt att hantera dem
- centrala mentala problem och vård av dem
- faktorer som bidrar till uppkomsten av mentala problem
- betydelsen av den sociala miljön för individens välbefinnande

5. Människan som individ och social varelse (PS5)

Centralt innehåll

- definition av personlighet
- det varaktiga och det föränderliga i personligheten
- minst två personlighetsteorier, -modeller eller -perspektiv, till exempel inom sociokognitiv, psykodynamisk eller humanistisk psykologi, temperamentsteori eller egenskapsteori
- undersökning av individuella skillnader
- hur situationsfaktorer och gruppfenomen påverkar individens beteende i grupper och

- sociala nätverk
- kulturens inverkan på personligheten, kommunikationen och den sociala aktiviteten

Lokal läroplan

6. Repetitionskurs (PST6)

Centralt innehåll

- repetition av psykologikurserna 1-5 samt PST7
- genomgång av tidigare realprovsuppgifter
- studie- och svarsteknik inför ämnesrealen

Kursen kan inte tenteras.

7. Socialpsykologi (PSF7)

Centralt innehåll

- socialpsykologin som vetenskap
- socialpsykologins undersökningsområden
- socialpsykologins forskningsmetoder
- social växelverkan och relationer
- grupper och gruppdynamik, roller och ledarskap
- kommunikation
- attityder
- relationer mellan grupper i en mångkulturell värld
- massbeteende

Kursen kan inte tenteras.

8. Stödkurs (PST8)

Centralt innehåll

- definitioner
- inlärningspsykologiska frågor
- forskningsmetodik ur ett psykologiskt perspektiv

Kursen kan inte tenteras. Kursen är avsedd för studerande vid YA.

Historia

Obligatoriska kurser

1. Människan i en föränderlig omvärld (HI1)

Centralt innehåll

Historia som vetenskap

- historieforskning, forskningsmetoder och användning av källor

Från fångstkultur till högkulturer och handelsstater

- jordbruket, arbetsfördelningen och kulturens uppkomst
- kulturerna i de stora floddalarna
- Medelhavets ekonomiska sfär och samhällena under antiken

Medeltidens ekonomi och samhälle

- feodalsamhället
- befolkningen, handeln och städerna under medeltiden

Uppkomsten av en världsekonomi

- Upptäcktsfärdernas förutsättningar och deras påverkan på samhällena
- kolonialismen och de första stegen mot en global ekonomi

Förutsättningarna för industrialiseringen samt de ekonomiska och samhällsliga följderna av den

- utvecklingen av modern vetenskap och teknik, ökad produktivitet och högre levnadsstandard
- förändringar i könsrollerna och arbetsfördelningen mellan könen
- flyttningsrörelser och miljökonsekvenser

Utvecklingen av det moderna konsumtionssamhället och gränserna för ekonomisk tillväxt

- ökat välbefinnande och uppkomsten av servicesamhället
- demografisk transition och de samhällsliga förutsättningarna för och effekterna av den
- 2000-talets nätverkssamhälle

2. Internationella relationer (HI2)

Centralt innehåll

Grunderna i internationell politik

- bruket av historia som politiskt verktyg

Nationalstaternas blomstringstid och världskrigen

- imperialismens, nationalismens och andra ideologiers inflytande på internationell politik och samhällen
- följderna av första världskriget
- demokratiska och totalitära stater i internationell politik
- människorättsfrågor, förintelsen och andra folkmord
- andra världskriget och dess följder

En delad värld

- den ideologiska, ekonomiska och militära kampen mellan supermakterna under kalla kriget
- avkoloniseringen och dess följder
- kalla krigets slut och följder

En värld av ömsesidigt beroende

- Mellanöstern och andra konfliktområden
- nya maktkoncentrationer i världen och växelverkan mellan dem
- FN och övriga internationella fredsorganisationer

3. Det självständiga Finlands historia (HI3)

Centralt innehåll

Hur Finland blev Finland

- arvet från den svenska tiden och autonomins betydelse samt 1860-talets brytningstid
- kulturella och samhälleliga förändringar vid övergången från 1800- till 1900-talet

Finlands väg till självständighet och de första åren av självständighet

- självständigheten i en internationell kontext
- inbördeskrigets orsaker och följder samt återuppbyggnadstiden

Finland i internationella konflikter

- säkerhetspolitiska alternativ före andra världskriget
- Finland i andra världskriget
- Finlands inrikespolitik och ställning i den internationella politiken under och efter kalla kriget

Utvecklingen mot dagens Finland

- samhälleliga och ekonomiska strukturomvandlingar, välfärdsstaten
- kultur, vetenskap och kunskap
- det kulturellt mångskiftande och internationella Finland

Nationella fördjupade kurser

4. En europeisk världsbild växer fram (HI4)

Centralt innehåll

Antikens kulturkrets

- kulturer och levnadssätt
- vetenskapens första steg och demokratins uppkomst

Den medeltida kulturen

- den medeltida världsbilden
- interaktion mellan religion, kultur och kulturkretsar

Den nya tidens genombrott

- renässansen och kunskapsrevolutionen

- reformationens betydelse
- kulturen under enväldets tid

Upplysningens tidevarv

- uppkomsten av en naturvetenskaplig världsbild
- upplysningens ideologiska grund och inflytande
- uppkomsten av mänskliga rättigheter och jämlikhetstänkande

Ideologiernas och industrialiseringens tid

- centrala idéer och konstströmningar
- vetenskapen utmanar religionen
- samhällsförändringar under borgerskapets århundrade

Den mångfasetterade nutiden

- massrörelsernas tid och den kommersialiserade populärkulturens uppkomst
- kulturell globalisering
- könsrollernas förändring
- vetenskapens utveckling och mediernas ökade betydelse

5. Sveriges östra rikshalva blir Finland (HI5)

Centralt innehåll

Finlands område före korstågen

- forskningsmetoder och uppfattningar om folkgruppers ursprung i Finland
- det finländska stamsamhället under järnåldern

Medeltiden

- den statliga utvecklingen i Östersjöområdet
- fördelningen mellan religiös och världslig makt
- samhälle, näringar, levnadssätt och kultur

Nya tiden

- reformationen och en starkare regeringsmakt
- hur Finland påverkades av Sveriges stormaktssträvanden
- stånds- och jordbrukssamhället
- den växande ekonomin

En del av Sverige blir en del av Ryssland

- Finlands förändrade ställning och samhällsreformer i slutet av den svenska tiden
- Finlands införlivande med Ryssland och autonomins uppkomst
- det nationella uppvaknandet, bildning, vetenskap och konst

6. Globala kulturmöten (HI6)

Centralt innehåll

Grunder och begrepp inom kulturforskning

Under kursen väljer man att granska ett eller flera av följande kulturområden:

- Amerikas ursprungskulturer

- Australiens och Oceaniens ursprungskulturer
- Asiens kulturer
- Afrikas kulturer
- arktiska kulturer
- Latinamerikas kulturer
- Mellanösterns kulturer.

Lokal läroplan

7. Repetitionskurs (HIT7)

Centralt innehåll

- repetition av kursinnehållet
- genomgång av tidigare realprovsuppgifter
- studie- och svarsteknik inför ämnesrealen
- analys av texter (essäer)

8. Historisk bakgrund till aktuella händelser: global infallsvinkel (HIF8)

I kursen ingår följande moment:

- flipped classroom, d.v.s. studerande gör en förhandsgranskning av basmaterial. Detta kan betyda artikelanalys, analys av dokumentärer, bildanalys, granskning av media.
- att använda en gemensam digital plattform för en aktiv diskussion och utvärdering under kursens gång.
- att göra upp historiska tidslinjer med tankekartor som fördjupar frågeställningen.

Samhällslära

Obligatoriska kurser

1. Det finländska samhället (SL1)

Centralt innehåll

Det finländska samhällets struktur

- Finlands befolkningsstruktur – demografiskt och socialt sett
- faktorer som påverkar förändringar i befolkningsstrukturen

Rättsstaten och intern säkerhet

- grundläggande medborgerliga rättigheter och skyldigheter
- rättsväsendet, domsrätten och ordningsmakten

Välbefinnande och jämlikhet

- välfärdsstatens uppgifter och resurser
- finansieringen av den nordiska välfärdsstaten, dess fördelar och utmaningar
- jämlikhet och rättvisa i samhället

Makt, påverkan och beslutsfattande

- olika former av maktutövning i samhället
- demokrati och andra politiska system
- den kommunala och statliga beslutsprocessen i Finland
- påverkningsmedel i medborgarsamhället: val, partier, föreningsverksamhet och betydelsen av ett aktivt medborgarskap
- det förändrade mediefältet

2. Ekonomikunskap (SL2)

Centralt innehåll

Samhällsekonomi och privat ekonomi

- grundläggande ekonomiska begrepp, hur ekonomisk kunskap uppstår
- hantering av den egna ekonomin
- arbete, företagsamhet samt företag och deras roll i samhällsekonomin
- det samhällsekonomiska kretsloppet samt växelverkan mellan privathushåll och samhällsekonomi

Marknaden, konjunkturer och näringsliv

- fri konkurrens och prisbildning
- finansinstitut, placering och riskhantering
- ekonomiska konjunkturväxlingar
- arbetslöshet och arbetskraftsbrist

Ekonomisk politik

- utgångspunkter för ekonomisk tillväxt, fördelar och problem
- beskattningens betydelse för skattebetalarna samt för den statliga och kommunala ekonomin
- ekonomisk-politiska medel
- politikens och marknadskrafternas betydelse för ekonomiska beslut

Den internationella ekonomin och Finland

- den globala ekonomin
- Finlands utrikeshandel och dess betydelse
- ekonomiska framtidsutsikter

3. Finland, Europa och en värld i förändring (SL3)

Centralt innehåll

Europa och europeisk identitet

- värderingar, politiska kulturer och kulturell mångfald
- grundläggande friheter och medborgarskap
- Finland och Norden i Europa

Den europeiska integrationens mål och verksamhet

- EU:s beslutsfattande och gemensamma ekonomi-och finanspolitik samt utmaningar angående dem
- Finland som en del av Eurosystemet
- utmaningar och möjligheter inom EU och de närliggande områdena

Säkerhet och nya framtida utmaningar

- Finlands säkerhetsmiljö och säkerhetspolitik samt nya hot mot säkerheten
- Finland och främjande av internationellt samförstånd
- globaliseringen, miljön, befolkningen och en hållbar framtid

Nationell fördjupad kurs

4. Medborgarens lagkunskap (SL4)

Centralt innehåll

Grunderna i lagkunskap

- grundläggande begrepp och hur man söker juridisk information

Medborgarens vanligaste rättsområden

- familjerätt
- arbetsrätt
- konsumentskydd
- gäld, säkerheter och insolvens
- boende
- överklagande av myndigheters beslut
- upphovsrätt
- miljö rätt

Straff- och processrätt

- brottsutredning och åtalsprövning
- rättegångar och alternativ till dem
- olika former av straff
- internationell rätt och åberopande av den

Lokal läroplan

5. Repetitionskurs (SLT5)

Centralt innehåll

- privat- och processrätt
- aktuell inrikes- och utrikespolitik
- aktuella EU-frågor

6. Ung företagsamhet (SLT6)

”Ung Företagsamhet rf (UF) har som mål att främja en företagarmässig attityd och aktiv verksamhet bland unga i Finland genom att öka de ungas kunskap om företagsamhet, företagsamhetserfarenheter, arbetslivsfärdigheter och kontroll över den egna ekonomin.”
”Ung Företagsamhet rf erbjuder ett färdigt studiematerial samt hjälp och stöd till alla program vid ibruktagandet.”

Du startar ett företag som drivs med vinstintresse. Du lär dig under företagets aktiva tid vilka utmaningar och möjligheter företagsamhet har. Läraren och studiematerialet stöder dig under hela kursen. Dessutom får du ett nätverk av andra gymnasiestuderande från hela Finland till ditt stöd.

Religion

Obligatoriska kurser

1. Religion som fenomen – i kristendomens, judendomens och islams fotspår (RE1)

Centralt innehåll

- religionen som fenomen, definition av religion, religionsforskning
- modern andlighet, sekularisering, irreligiositet och religionsfrihet
- den religiösa situationen i Finland och i världen
- den kulturella bakgrunden till Mellanösterns monoteistiska religioner, deras uppkomst, centrala och gemensamma drag
- de heliga skrifternas tillkomst och ställning samt hur de används och tolkas i judendomen, kristendomen och islam
- judendomens och islams inre mångfald, etik, levnadssätt, förhållande till samhället på olika håll i världen och betydelse för den västerländska kulturen
- aktuella frågor som gäller möten mellan olika livsåskådningar

2. Kristendomen som världsomfattande religion (RE2)

Centralt innehåll

- kristendomens ställning och samverkan med den omgivande kulturen i olika delar av världen
- den katolska, ortodoxa och protestantiska, i synnerhet den lutherska, kyrkans uppkomst, särdrag, etiska tänkande och inflytande i samhället
- karismatisk kristendom och kontextuell teologi
- huvuddragen i religioner som har sina rötter i kristendomen
- religionens ställning och bakgrunden till den i olika delar av Europa
- ekumenik och dialog mellan olika livsåskådningar
- aktuella frågor som berör kristendomen och bakgrunden till dem

Nationella fördjupade kurser

3. Religioner och religiösa rörelser i världen (RE3)

Centralt innehåll

- den hinduiska världsbilden och livsstilen samt hinduismens mångfald och inflytande på Indiens kultur, samhälle och politik
- den religiösa situationen i dagens Indien
- centrala drag i jainismen och sikhismen
- den buddhistiska livsstilen, buddhistiska läror och riktningar samt buddhismens inflytande på asiatiska kulturer
- centrala drag i den gamla kinesiska folktron, konfucianismen och taoismen och deras inflytande på det kinesiska tänkesättet och samhället
- den religiösa situationen i dagens Kina
- shintoismen som etnisk religion i Japan samt religionernas inflytande på det japanska samhället och japansk politik
- de asiatiska religionernas inflytande i västländerna
- naturreligionernas och voodoons centrala drag och utbredning

- bakgrunden till nyreligiösa rörelser och deras centrala drag

4. Religion i det finska samhället (RE4)

Centralt innehåll

- den religiösa situationen och andligheten i Finland, sekularisering
- olika former av religiösa samfund och deras förhållande till det övriga samhället
- hur religionerna format det finska samhället under olika tider
- dialogen mellan religioner och livsåskådningar i dagens Finland
- religion och religiösa samfund i den finländska och allmäneuropeiska lagstiftningen, religions- och livsåskådningsfrihet samt frågor om jämställdhet och diskriminering
- religionens betydelse och synlighet inom den offentliga sektorn, i politiken, arbetslivet och ekonomin
- religiösa samfund som aktörer inom tredje sektorn
- religionens betydelse i individens och familjernas liv samt seder och bruk
- irreligiositet, religionskritik och icke religiösa seder och bruk i Finland
- som en del av kursen kan de studerande genomföra ett frivilligt projekt eller fördjupa sig i den sociala verksamheten inom något religiöst samfund

5. Religion inom vetenskapen, konsten och populärkulturen (RE5)

Centralt innehåll

- aktuella religionsvetenskapliga perspektiv och metoder inom olika vetenskapsområden: olika forskningsområden inom religionsvetenskap och teologi samt konstforskning, kulturforskning och samhällsvetenskaper
- samverkan mellan religion och olika former av konst och populärkultur
- hur arkitekturen i religiösa rum återspeglar religionen och dess särdrag
- religiösa teman, symbolik och myter i olika konstformer och inom populärkulturen
- analys av olika tolkningar av Bibelns berättelser och den kristna läran med hjälp av olika konstformer
- den fornnordiska trons och kristendomens inflytande på det finländska kulturarvet

6. Religioner och medier (RE6)

Centralt innehåll

- religiösa medier och användningen av medier i religiösa sammanhang
- användningen av religiöst språk och religiösa bilder i olika medier
- religioners mediesynlighet
- religiösa medier och användningen av medier i religiösa sammanhang
- mediernas inverkan på religionsrelaterade fenomen, såsom attityder och föreställningar kring religioner, religioner och konflikter, religioner och fredsbyggande, religionskritik
- produktion av religionsrelaterat medieinnehåll eller medieanalys

Lokal läroplan

7. Repetitionskurs (RET7)

Centralt innehåll

- repetition av religionskurserna 1-7
- genomgång av tidigare realprovsuppgifter
- studie- och svarsteknik inför ämnesrealen

Kursen kan inte tenteras.

8. Bibelkunskap (REF8)

Centralt innehåll

- så fick vi vår Bibel
- GT:s böcker, huvudpersoner och budskap
- NT grunden för kristendomen
- olika sätt att tolka Bibeln
- Bibelns inflytande på musik, konst, litteratur
- Bibelns inflytande på vårt tänkande, etik och moral
- män och kvinnor i Bibeln våra förebilder?
- Bibeln och våra värderingar förr och nu

Kursen kan inte tenteras.

Livsåskådningskunskap

Obligatoriska kurser

1. Världsåskådning och kritiskt tänkande (LK1)

Centralt innehåll

- begrepp som anknyter till världsåskådning, världsbild och livsåskådning, deras inbördes samband och roll i den egna livsåskådningen
- olika världsåskådningar – till exempel sekulära, religiösa, politiska och livsstilsrelaterade – samt undersökning av deras särdrag och utgångspunkter med hjälp av olika vetenskapliga verktyg
- undersökning av typiska kognitiva förvrängningar i samband med behandling av information och gestaltning av den omgivande verkligheten, såväl i eget som andras tänkande
- skolans, mediernas, politikens, vetenskapens, konstens, nöjesindustrins samt religiösa och kulturella samfunds inverkan på världsbilder och -åskådningar samt den egna livsåskådningen
- logiken enligt vilken medier och andra informationskällor fungerar, kritisk granskning av dem ur ett livsåskådningsperspektiv samt argumentationsanalys kring livsåskådningsfrågor, ur olika synvinklar

2. Människan, identiteten och ett gott liv (LK2)

Centralt innehåll

- natur- och humanvetenskapliga, sekulära och religiösa, filosofiska och populärkulturella människosyner och -ideal
- grundläggande existentiella frågor: människorelationer, könsroller och sexualitet, studier och arbete, åldrande och död
- identitet, livsval och livsbalans: individens möjligheter att påverka sitt liv, arvsanlagens och miljöns betydelse
- människovärdet, mänsklig värdighet och mänskliga rättigheter, dokument om mänskliga rättigheter: FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, FN:s konvention om barnets rättigheter och Europakonventionen
- olika uppfattningar om ett gott liv samt vilken roll andra människor, djur och miljö spelar i ett gott liv

Nationella fördjupade kurser

3. Individen och samhället (LK3)

Centralt innehåll

- människan som social varelse, interaktion och gemenskap mellan individer: det privata och det offentliga, erkännanderelationer och signifikanta andra, roller och gemensamma normer
- samhällsforskningens grunder, såsom sociala realiteter, samhällsstrukturer, och kännetecken för det moderna västerländska samhället samt hur dessa grunder påverkar individens liv

- sambandet mellan ekonomisk och politisk makt i dagens Finland och i den globala marknadsekonomin, följderna av individens val som konsument och medborgare på olika samhällsnivåer
- mänskliga rättigheter, religions- och samvetsfrihet, global rättvisa och en hållbar utveckling som moraliska och politiska villkor samt synsätt och handlingar som utgör hot mot dessa villkor, inklusive kränkningar av de mänskliga rättigheterna och förintelsen
- samhälleliga utopier och dystopier samt deras kritiska potential: ideal och skräckbilder som förstöringsglas och drivfjädrar i dagens samhälle

4. Kulturens inverkan på människans livsåskådning (LK4)

Centralt innehåll

- begreppet kultur och kulturens betydelse, olika kulturella klassificeringar och sätt att ta del av kultur, kultur som meningsbaserad mänsklig verksamhet, olika teorier om kulturens utveckling och förhållande till varandra
- kulturarvet: olika seder och bruk, kulturellt självuttryck, kulturens inverkan på individens världsbild och livsåskådning, Unescos världsarvskonvention
- den finländska kulturens och identitetens historiska utveckling, mångfald och minoritetskulturer i Finland
- växelverkan mellan kulturer och civilisationer samt monokulturalismens omöjlighet: kulturell mångfald och global kultur samt deras olika inverkan på livsåskådningar och samhällen
- etnocentrism och rasism samt ömsesidig respekt och jämställdhet i olika kulturer i ett historiskt perspektiv

5. Livsåskådningarnas värld (LK5)

Centralt innehåll

- undersökning, definition och förklaring av livsåskådning och religion samt religiositet och irreligiositet, olika uppfattningar om religioners ursprung
- begrepp som används vid tolkning av religiösa fenomen, såsom myt, rit, symbol, teism och helig
- de världsåskådningar som religionskritik, ateism, agnosticism och sekulär humanism grundar sig på
- kristendomens, islams, judendomens samt några andra religioners och världsåskådningars historiska och geografiska utbredning och uppdelning, heliga skrifter, lära, livsstil och förhållande till samhället
- hur vår tids mest betydande världsåskådningar, såsom sekulär humanism och de stora världsreligionerna förhåller sig till samhället, seder och bruk, moral, politik och vetenskap; liberal och fundamentalistisk religiositet, sekularisering och irreligiositet

6. Teknologi, världsåskådningar och mänsklighetens framtid (LK6)

Centralt innehåll

- människans evolution och den kulturella evolutionen: språkets roll för uppkomsten av mänskliga kulturer och innovativitet
- utvecklingen av de stora filosofernas, världsåskådningarnas och religionernas etiska

och ideologiska grunder till abstrakta och allmänmänskliga fenomen

- vändpunkter gällande människans världsbilder och världsåskådningar samt tekniska genombrott som påverkat människans uppfattning om världen och sig själv: människan som en aktör som aktivt påverkar sitt liv och sin omgivning
- från myten om Prometheus till tekniska utopier och dystopier, människans förhållande till upplysningens ideal och den tekniska utvecklingen
- framtidsforskning, artificiell intelligens, humanism, transhumanism och kritik av dessa med stöd av de nyaste forskningsresultaten

Hälsokunskap

Obligatorisk kurs

1. Hälsans byggstenar (HÄ1)

Centralt innehåll

- den fysiska, psykiska och sociala funktions-, studie- och arbetsförmågan: hälsofrämjande motion och föda, viktkontroll, sömn och vila, sexuell hälsa, elevhälsa
- omsorg om den egna hälsan och övriga färdigheter i egenvård, livräddande första hjälp
- olika former av beroende, tobak, alkohol och droger, spel- och nätberoende
- folksjukdomar och vanliga smittsamma sjukdomar
- centrala biologiska, psykologiska och kulturella fenomen, teorier och modeller som belyser hälsa, hälsovanor och -problem

Lokal läroplan: Kursen kan inte tenteras.

Nationella fördjupade kurser

2. Människan, miljön och hälsan (HÄ2)

Centralt innehåll

- hur arvet, naturmiljöer, den byggda miljön, den psykosociala miljön och olika grupper påverkar hälsan
- hälsa och liv, döden som en del av livet
- mänskliga relationer och socialt stöd
- sexualitet och sexuella rättigheter, sexuell och reproduktiv hälsa
- faktorer som skyddar respektive belastar den mentala hälsan
- olika kriser och krishantering
- arbetshälsa och ergonomi
- trygghet och förebyggande av våld
- betydelsen av medie- och kulturmiljöer samt hälsokommunikation och kritisk tolkning av dem

3. Hälsa och forskning (HÄ3)

Centralt innehåll

- hur samhällsförhållandena, hälso- och den övriga samhällspolitiken, den vetenskapliga forskningen, uppfattningen om hälsa samt tekniken utvecklats och förändrats och vilket samband de har med befolkningens hälsa
- hur hälso- och socialtjänsterna utvecklats, förändrats och vilket samband de har med befolkningens hälsa, centrala aktörer inom hälso- och socialvård
- hälsoskillnader och faktorer som påverkar dem i Finland och i världen, minskning av hälsoskillnader
- undersökning av hälsa och hälsobeteende
- centrala etiska och rättsliga frågor i anslutning till hälsa och sjukdom, patientens rättigheter
- globala hälsofrågor och hur de går att påverka

Lokal läroplan

4. Preparationskurs (HÄT4)

Centralt innehåll

- repetition av de obligatoriska och fördjupade kurserna
- fördjupning av aktuella teman
- genomgång av tidigare realprovsuppgifter
- studie- och svarsteknik inför ämnesrealen

Kursen kan inte tenteras.

5. Hälsa och helhet (HÄF5)

Centralt innehåll

- fördjupning av innehållet i den obligatoriska kursen och i de riksomfattande fördjupade kurserna
- en innehållsanalys utifrån ett ämnesövergripande/helhetsmässigt perspektiv

Gymnastik

Obligatoriska kurser

1. Motion ger energi (GY1)

Centralt innehåll i kursen är tillämpning av grundläggande fysiska färdigheter och träning av fysiska egenskaper i olika gymnastikövningar, gymnastikformer och idrottsgrenar genom att mångsidigt utnyttja möjligheterna i studiemiljön.

2. En aktiv livsstil (GY2)

Centralt innehåll i kursen: utvärdering av fysiska egenskaper, motion som belastar andnings- och cirkulationsorgan, muskelträning och kroppsvård. De studerande ska vägledas att iaktta sina vanor och val i vardagen ur ett perspektiv av fysisk aktivitet och hälsa. De ska få handledning och respons som uppmuntrar till en motions- och hälsoinriktad livsstil och en aktiv vardag.

Nationella fördjupade kurser

3. Motion och hälsa (GY3)

Kursen ska särskilt fördjupa kunskaper och färdigheter som anknyter till den fysiska funktionsförmågan. Kursens syfte är att främja regelbunden motion samt att iaktta och utveckla sina fysiska egenskaper. Läraren ska leda planeringen och genomförandet av ett motionsprogram. Motionsprogrammet ska i mån av möjlighet genomföras med hjälp av sportteknologi.

4. Att motionera tillsammans (GY4)

Kursen ska särskilt fördjupa kunskaper och färdigheter som anknyter till den sociala funktionsförmågan. Syftet med kursen är att främja de studerandes sociala gemenskap. Arbetssätten ska präglas av de studerandes delaktighet, aktivitet och samverkan. Kursinnehållet kan bestå av någon gemensam aktivitet, till exempel de gamlas dans eller någon annan projekthelhet.

5. Motion och välbefinnande (GY5)

Kursen ska särskilt fördjupa kunskaper och färdigheter som anknyter till den psykiska funktionsförmågan. Syftet med kursen är att hjälpa de studerande att orka och att öka sin studieförmåga genom avslappnande och stimulerande upplevelser av motion och idrott. Mångsidiga gymnastikövningar ger möjlighet till delaktighet, känsla av fysisk kapacitet och erfarenheter av att uttrycka sig med kroppen.

Lokal läroplan

6. Volleyboll 1 (GYT6)

Centralt innehåll

- innehåller övningar som tränar upp teknik, taktik och samspel.

7. Volleyboll 2 (GYT7)*Centralt innehåll*

- se GYT6.

8. Volleyboll 3 (GYT8)*Centralt innehåll*

- se GYT6
- domarverksamhet
- planering av övningar.

9. Innebandy 1 (GYT9)*Centralt innehåll*

- övningar och spel som övar upp teknik, taktik och samspel.

10. Innebandy 2 (GYT10)*Centralt innehåll*

- se GYT9.

11. Innebandy 3 (GYT11)*Centralt innehåll*

- se GYT9
- domarverksamhet
- planering av övningar.

12. Intensivträning för aktiva idrottsutövare 1 (GYT12)*Centralt innehåll*

- konditions- och teknikövningar
- ett förverkligande av träningsprogram som görs upp av tränaren eller i samråd med läraren för kursen.

13. Intensivträning för aktiva idrottsutövare 2 (GYT13)*Centralt innehåll*

- se GYT12.

14. Intensivträning för aktiva idrottsutövare 3 (GYT14)*Centralt innehåll*

- se GYT12.

15. Grenspecifik träning 1 (GYT15)*Centralt innehåll*

- grenspecifik träning
- konditions- och teknikövningar
- ett förverkligande av träningsprogram.

16. Grenspecifik träning 2 (GYT16)*Centralt innehåll*

- se GYT15.

17. Grenspecifik träning 3 (GYT17)*Centralt innehåll*

- se GYT15.

18. Bollmix 1 (GYT18)*Centralt innehåll*

- övningar och spel som utvecklar teknik, taktik och samspel.

19. Bollmix 2 (GYT19)*Centralt innehåll*

- se GYT18.

20. Bollmix 3 (GYT20)*Centralt innehåll*

- se GYT19.

21. Kondition (GYT21)*Centralt innehåll*

- uthållighetsträning
- muskelkonditionsträning.

Musik

Obligatoriska kurser

1. Musiken och jag (MU1)

Den studerande ska utveckla sin röst användning och sin förmåga att spela något instrument för att utveckla sitt musikaliska uttryck och tänkande. Under kursen ska den studerandes kännedom om musik och musikaliska begrepp fördjupas genom praktiskt musicerande. Den studerande ska lära sig att iaktta sin ljudmiljö och bli insatt i hörselvård.

Lokal läroplan:

- ordna luciaprogram
- medverka i skolans våraktiviteter
- bekanta sig med ortens musikutbud genom t.ex. konsertbesök, körer, orkestrar m.m.

2. Ett flerstämmigt Finland (MU2)

I undervisningen ska mångsidiga arbetssätt användas, i synnerhet musicerande och musiklyssnande. I samband med musicerande ska man fästa avseende vid att utveckla den konstnärliga uttrycksförmågan samt förmågan att lyssna och kommunicera. Musikrepertoaren ska innehålla olika musikgenrer, allt från populärmusik till konstmusik och folkmusik.

Lokal läroplan: I gymnasiet betonas musik- och konstutbudet i närmiljön och det kulturella arvet genom samarbete med t.ex. folkmusiker och folklorister i nejden.

Nationella fördjupade kurser

3. Fritt fram för musik (MU3)

Kursens mål är att den studerande ska lära känna musikgenrer, -stilar och -kulturer som den studerande inte är bekant med från förr, samt fördjupa sin förståelse för musikens kulturbundenhet. Den studerande ska undersöka likheter och olikheter i musikalisk praxis inom olika musikkulturer och lära sig förstå hur varje kultur själv definierar sin uppfattning om musik. Under kursen ska den studerande fördjupa sig i några musikgenrer eller musikkulturer. Den studerande ska utveckla sin förmåga att musicera och sin förmåga att söka och hantera information. Kursen kan även genomföras som ett projekt.

Lokal läroplan:

- den s.k. etnomusiken.

4. Musikens budskap och makt (MU4)

Kursens mål är att den studerande ska tillägna sig kunskap om hur musiken används och om musikens möjligheter att påverka inom olika konstformer, i multimediala informations- och kommunikationsmiljöer och i samhället. Den studerande ska undersöka sambandet mellan musik och text, bild och rörelse samt med hjälp av några avgränsade exempel fördjupa sig närmare i hur musiken används i exempelvis filmer,

teater, medier eller webbmiljöer. Vid analys av ovan nämnda musikuttryck ska man fokusera på att förstå helheter. Genom att analysera existerande eller självproducerat material kan de studerande utforska möjligheterna att påverka genom musik. Kursen kan även genomföras som ett tvärkonstnärligt eller ämnesövergripande projekt.

Lokal läroplan:

- analys och produktion av filmmusik
- kritisk granskning av reklam
- komposition med hjälp av digital teknologi t.ex. notationsprogram och Garageband.

Lokal läroplan

5. Bandverkstad (MUT5)

Kursens mål är att utveckla den studerandes individuella sång- och spelfärdigheter samt stärka dennes musikaliska färdigheter som del av en grupp. Som instrument räknas vilka akustiska eller elektriska instrument som helst: el- och akustisk gitarr, elbas, trummor, slagverk, tangentinstrument m.m. samt sång. Den studerande kan ta med sig eget instrument, speciellt om hen vill spela ett instrument som inte finns på skolan. Kursens program (låtar som övas in under kursen) väljs i samråd med kursdeltagarna. Kursens främsta mål är att uppleva glädjen i att musicera tillsammans och förkovra sig i sitt instrument. Kursens resultat kan utnyttjas till uppträdanden på skolans evenemang.

Kursen kan inte tenteras.

6. Skolorkester (MUT6)

Skolorkestern verkar i samarbete med Sursik skola och övar regelbundet under skolåret. Alla som spelar ett orkesterinstrument är välkomna att delta.

7. Körsång (MUT7)

Centralt innehåll

Tonbildning

- repertoar företrädesvis från rytmiskgenren
- deltagande i det finlandssvenska Skolmusik-evenemanget de år som det går av stapeln.

Bildkonst

Obligatoriska kurser

1. Bilder och kulturer (KO1)

Centralt innehåll

- egna bilder som identitetsbyggare, uttryck för kulturell mångfald och förnyare av kulturarvet
- påverkan i egna och andras bilder, inom konst, i medier och andra miljöer
- olika syner på konst och annan visuell kultur
- begrepp, bildtyper och bildsamlingar inom bildkonsten
- visuella, verbala och andra bildtolkningsmetoder
- aktuella fenomen inom konst, medier och annan visuell kultur

1. Formgivna och byggda miljöer (KO2)

Centralt innehåll

- bildkulturer i omgivningen som identitetsbyggare och förnyare av kulturarvet
- naturen, den byggda miljön, design, produktifiering, tjänster, mediemiljöer och virtuella världar som utgångspunkter för visuellt skapande
- begrepp och bildsamlingar som anknyter till miljöplanering och design
- olika sätt att tolka omgivningens bildkulturer
- aktuella fenomen i naturen, inom arkitektur och design.

Nationella fördjupade kurser

2. Medier och delaktighet (KO3)

Centralt innehåll

- mediekulturer som identitetsbyggare och förnyare av kulturarvet
- medieinnehåll, -produkter, -tjänster, olika förfaringssätt och mediemiljöer som utgångspunkt för visuellt skapande
- begrepp, bildtyper och bildsamlingar som anknyter till medier
- olika sätt att tolka mediepresentationer
- aktuella mediefenomen och –frågor

3. Konstens olika världar (KO4)

Centralt innehåll

- konstens världar som identitetsbyggare, uttryck för kulturell mångfald och förnyare av kulturarvet
- bildkonst producerad under olika tider, i olika miljöer och kulturer
- begrepp, bildtyper och bildsamlingar inom bildkonsten
- visuella, verbala och andra metoder för att tolka konst
- aktuella konstfenomen och –frågor

Lokal läroplan

4. Digital bild (KOT5)

Centralt innehåll

- komposition
- färglära
- bildkommunikation
- bildbehandling
- pixel och vektorgrafik.

6. Geometri, konst och form (KOT6)

Centralt innehåll

- gyllene snittet
- fibonacchis talserie
- tesselering
- proportioner och skala
- symmetri – asymmetri
- arkitektur
- konstruktion
- geometriska former
- organiska former.

Studiehandledning

Obligatoriska kurser

1. Jag som studerande (SH1)

Centralt innehåll

- studiefärdigheter och förmåga att söka information, förmåga att lära sig
- planering av gymnasiestudierna och studentexamen; individuell studieplan och en plan för studentexamen
- reflektion kring fortsatta studier och yrkesinriktning; plan för fortsatta studier och yrkeskarriär
- självkänedom och att utveckla den
- livsfärdighet
- utvärdering av det egna lärandet
- informationskällor, digitala handledningstjänster och ansökningssystem som anknyter till fortsatta studier och framtidsplanering
- orientering i arbetslivet och information om olika utbildningar på andra stadiet och på universitet och högskolor
- aktuella frågor som tangerar gymnasiestudierna

2. Fortsatta studier och arbetsliv (SH2)

Centralt innehåll

möjligheterna till fortsatta studier i Finland och utomlands

- arbetslivskunskap, det föränderliga och mångskiftande arbetslivet
- entreprenörskap
- arbetslivsfärdigheter och förmåga att söka arbete
- orientering i arbetslivet och information om fortsatta studier
- planering av fortsatta studier och framtiden, ansökan till fortsatta studier
- uppdatering av den individuella studieplanen, plan för studentexamensplanen och planen för fortsatta studier och yrkeskarriär
- aktuella frågor som tangerar gymnasiestudierna

Lokal läroplan

3. Arbetslivsfärdigheter: teori och praktik (SHT3-SHT7)

Kurserna SHT3-SHT7 utgör en studiehelhet och bör avläggas som minst två kurser, en arbetspraktik om motsvarande minst en kurs (upp till max fyra kurser) samt i anknytning därtill SHT7 som utgör en teoretisk fördjupning i det yrkesområde som man utför arbetspraktik inom. Vid valet av praktikplats kan om möjligt beaktas regionens arbetsmarknadsstruktur och arbetsmarknadsprognoser. Kurserna är inte schemalagda men kan med fördel avläggas under någon av de perioder som planeras för utbyteskurser, gärna mera mot slutet av studierna som t.ex. efter avlagda studentskrivningar. Kurserna SHT3-SHT7 bedöms som A= avlagd, U = Underkänd och prestationen noteras först då både praktisk och teoretisk del är klar.

SHT3-6: Praktik inom ett yrkesområde

Centralt innehåll

- Studeranden kan välja att göra arbetspraktik på en eller flera arbetsplatser men helst inom samma bransch
- Studeranden deltar aktivt i planeringen och valet av aktuell bransch samt kontakter själv arbetsplatsen, för varje studerande görs en individuell plan upp före genomförandet av kursen. Den individuella planen ska godkännas av rektor innan studeranden genomför perioden.
- Ett avtal görs upp kring praktikens omfattning (38-152 h), plats och tidpunkt för avläggandet och undertecknas förutom av rektor och studiehandledare av studeranden själv samt av en ansvarsperson som kan fungera som handledare på arbetsplatsen
- Studeranden för en timdagbok som undertecknas av den ansvarige handledaren på arbetsplatsen efter genomförd praktikperiod

Kursen/kurserna kan inte tenteras.

SHT7: Teoretisk fördjupning

Centralt innehåll

- Den teoretiska fördjupningen kan bestå i ett inlämningsarbete i form av presentation av yrkesområdet, delar av det eller aktuella frågor eller problem i anknytning därtill, gärna så att man även relaterar till det man upplevt under praktikperioden
- Arbetet kan ha formen av en liten forskningsuppgift, litteraturbaserad studie kring en frågeställning, presentation över en materialsammanställning eller en reflektiv analys av ett material m.m.
- Utvärderingen av kursen sker genom ett samtal med/presentation för studiehandledare och studeranden erhåller en muntlig respons över prestationen i den teoretiska delen

Temastudier

Nationella fördjupade kurser

1. Tvärvetenskapligt tänkande (TS1)

Kursens mål är att erbjuda den studerande möjligheter att vidareutveckla ett mångsidigt och ämnesövergripande tänkande. Den studerande ska, inom ramen för större helheter, lära sig att se samband mellan olika vetenskapsområden och konstarter samt växelverkan mellan centrala principer och begrepp inom dem. Under kursen ska den studerande även vidareutveckla sitt kritiska och kreativa tänkande både självständigt och i samarbete med andra. Den studerande ska analysera och bedöma olika begreppssystem och perspektiv och använda dem för att dra slutsatser och hitta lösningar. Det centrala innehållet i kursen ska väljas från minst två olika läroämnena eller temaområdena.

Lokal läroplan

Multilitteracitet – Bild och språk (TS1)

Centralt innehåll

- olika bildgenrer
- sändare, mottagare och reklamens AIDASE
- bildens komponenter och grammatik
- skapa och producera språkligt och visuellt material.

2. Undersökande projektarbete med hjälp av digitala arbetsätt (TS2)

Målet för denna kurs i informations- och kommunikationsteknologi är att den studerande självständigt eller i samarbete med andra studerande planerar, genomför och presenterar ett dokumenterat projekt, en undersökning, uppfinning eller annan produkt som anknyter till något fenomen, tema eller ämnesområde. Den studerande ska samtidigt utveckla sin digitala kompetens. Ett annat mål är att den studerande ska ges möjlighet att arbeta och samarbeta över ämnesgränserna. Det centrala innehållet i kursen ska ha koppling till kunskaper och färdigheter inom två eller flera olika läroämnena eller temaområdena.

3. Vardagskompetens (TS3)

Under denna kurs som ska behandla frivilligverksamhet, arbetsliv, trafikfostran eller internationell verksamhet ska den studerande ges möjligheter att tillämpa sina kunskaper och färdigheter i praktiska arbetsuppgifter och situationer. Syftet är att stärka sambandet mellan vardagslivet och kunskaper som den studerande inhämtat i skolan. Kursens mål är att den studerande ska lära sig förstå hur samhället fungerar och att den studerande i olika sammanhang utanför skolan ska utveckla sådan kompetens som behövs i arbetslivet. Den studerande ska i mån av möjlighet ges tillfälle att fördjupa sitt kunnande också i internationellt samarbete. Kunskap som inhämtats på annat håll och som motsvarar kursens mål och innehåll kan helt eller delvis räknas den studerande till godo.

Gymnasiediplom

Nationella tillämpade kurser

1. Gymnasiediplom i huslig ekonomi (HEGD1)

Kursens mål är att den studerande under gymnasietiden genom en särskild prestation visar sin kunskap om, sin färdighet i och sitt intresse för huslig ekonomi. Målet för gymnasiediplomet i huslig ekonomi är att främja den studerandes förmåga att samverka, förvärva kunskap tillsammans med andra och dela kunskap, att använda undersökande och tillämpande arbetsätt samt utvärdera arbetet. Det centrala innehållet i kursen ska basera sig på det tema och den idé som den studerande valt samt på planerings- och arbetsprocessen. Gymnasiediplomet i huslig ekonomi omfattar ett diplomarbete, en essä och en portfölj.

2. Gymnasiediplom i bildkonst (KOGD2)

Kursens mål är att den studerande under gymnasietiden genom en särskild prestation visar sina kunskaper och färdigheter i och sitt intresse för bildkonst. Målet för gymnasiediplomet i bildkonst är att den studerande visar sitt breda kunnande inom bildkonst och annan visuell kultur genom att producera, tolka och värdera olika bilder på ett mångsidigt sätt. Det centrala innehållet i kursen ska basera sig på de mål som den studerande ställt upp för gymnasiediplomet och den uppgift, det perspektiv och det sätt att genomföra uppgiften som den studerande valt. Gymnasiediplomet i bildkonst omfattar ett verk och arbetsprocessen, självvärdering och en portfölj som beskriver kunskapen om bildkonst.

Lokal läroplan: Diplomet kan avläggas.

3. Gymnasiediplom i slöjd (SDGD3)

Kursens mål är att den studerande under gymnasietiden genom en särskild prestation visar sitt kunnande i och sitt intresse för slöjd. Målet för gymnasiediplomet i slöjd är att den studerande utvecklar sin förmåga att självständigt planera och framställa slöjdprodukter av hög kvalitet samt bedöma sitt kunnande. Det centrala innehållet i kursen ska basera sig på den uppgift och idé som den studerande valt, planerings- och framställningsprocessen samt en självvärdering av dem. Gymnasiediplomet i slöjd omfattar en slöjdprodukt eller ett slöjdalster och en portfölj som beskriver planerings- och framställningsprocessen samt självvärderingen.

Lokal läroplan: Diplomet kan avläggas.

4. Gymnasiediplom i gymnastik (GYGD4)

Kursens mål är att den studerande under gymnasietiden genom en särskild prestation visar sitt kunnande i och intresse för gymnastik. Målet för gymnasiediplomet i gymnastik är att den studerande på ett mångsidigt sätt ska kunna reflektera över motionens betydelse i sitt liv och samtidigt utveckla sin fysiska funktionsförmåga, sitt fysiska specialkunnande, intresse och sin samarbetsförmåga. Det centrala innehållet i kursen ska utöver fysisk aktivitet omfatta en undersökning som anknyter till gymnastik och en portfolio. Gymnasiediplomet i gymnastik består av en helhet som innehåller delområdena fysisk prestationsförmåga, kunskap om gymnastik och idrott, specialkunnande, intresse och samarbetsförmåga samt en självvärdering i form av en portfolio.

Lokal läroplan: Diplomet kan avläggas.

5. Gymnasiediplom i mediekunskap (MEGD5)

Kursens mål är att den studerande under gymnasietiden genom en särskild prestation visar sin kompetens i och sitt intresse för mediekunskap. Målet för gymnasiediplomet i mediekunskap är att den studerande ska utveckla mångsidig kommunikations- och mediekompetens samt förmåga att använda medieverktyg, mediala uttrycksformer och möjligheter på ett kreativt sätt. Dessutom förutsätts förmåga att kritiskt välja, tolka, bedöma och strukturera information, reflektera över medierelationer och uppfatta mediernas verksamhetsfält. Det centrala innehållet i kursen ska basera sig på den uppgift, det perspektiv och det arbetssätt som den studerande valt. Gymnasiediplomet i mediekunskap omfattar en portfölj och en mediepresentation.

6. Gymnasiediplom i musik (MUGD6)

Kursens mål är att den studerande under gymnasietiden ska ge prov på speciell kompetens inom musikens område och visa sitt musikintresse. Den studerande ska visa sitt musikaliska kunnande och intresse genom att förbereda ett projekt som påvisar kunskaper och färdigheter i musik eller genom att sammanställa en portfölj över sina musikstudier och sin musikaliska verksamhet under gymnasietiden. Gymnasiediplomet i musik kan avläggas antingen självständigt eller i grupp. Det centrala innehållet i kursen ska basera sig på de olika sätten att avlägga och de olika delarna av gymnasiediplomet i musik. Gymnasiediplomet i musik består av fyra delar: den studerandes musikaliska självbiografi, ett musikprojekt eller en musikportfölj, ett sammandrag och ett utlåtande av bedömarna.

Lokal läroplan: Diplomet kan avläggas.

7. Gymnasiediplom i dans (DAGD7)

Kursens mål är att den studerande under gymnasietiden genom en särskild prestation visar sitt kunnande och intresse inom dans. Målet för gymnasiediplomet i dans är att stödja och beskriva den studerandes mångåriga dansstudier under gymnasietiden. Det centrala innehållet i kursen är en dansuppgift som den studerande valt, förberedelserna inför den och ett skriftligt arbete. Som dansuppgift kan den studerande välja att antingen uppträda som dansare eller att göra en koreografi. Uppgiften kan vara ett solo- eller grupparbete. Gymnasiediplomet i dans består av dansuppgiften och en essä.

Lokal läroplan: Diplomet kan avläggas.

8. Gymnasiediplom i teaterkonst (TEGD8)

Kursens mål är att den studerande under gymnasietiden genom en särskild prestation visar sitt kunnande och intresse inom teaterkonsten. Målet för gymnasiediplomet i teaterkonst är att stärka den studerandes färdigheter i drama och teaterkonst samt utveckla de kommunikativa färdigheterna och förmågan att utvärdera sina prestationer. Det centrala innehållet i kursen är ett tema som de studerande själv valt inom något område av teaterkonst, en föreställning som anknyter till temat samt arbets- och bedömningsprocessen. Gymnasiediplomet i teaterkonst består av föreställningen och en portfölj.

Ämnesövergripande kurser i konststudier

Nationella tillämpade kurser

1. Tvärkonstnärligt musikprojekt

Kursen ska ge den studerande möjligheter att utveckla sitt konstnärliga, kreativa och speciellt musikaliska tänkande och sin musikaliska uttrycksförmåga i tvärkonstnärligt arbete, även i samarbete med andra. Kursen ska förverkligas så att den studerande i grupp eller självständigt planerar och genomför en konstnärlig helhet. I planeringen och genomförandet av denna helhet ska den studerande tillämpa och kombinera sina tidigare utvecklade kulturella, musikaliska och övriga konstnärliga färdigheter. Under läroprocessen ska den studerande utvärdera sitt arbete och lära sig att agera på ett för helheten ändamålsenligt sätt. I genomförandet av den konstnärliga helheten kan den studerande också använda sådana ständigt nyutvecklade konstnärliga uttrycksformer som den moderna tekniken erbjuder.

2. Samtidskonst

Kursens mål är att den studerande ska fördjupa sitt personliga förhållande till bildkonst och annan visuell kultur på ett sätt som är karakteristiskt för samtidskonst. Den studerande ska undersöka kulturella fenomen genom att använda och tillämpa uttrycksformer inom olika konstarter. Under kursen ska den studerande vid sidan av visuella metoder också använda andra sätt att producera kunskap. Den studerande ska fördjupa sig i olika syner på konstens uppgift och undersöka personliga och samhällsrelaterade betydelser inom bildkonsten och annan visuell kultur. Konsten ska användas som underlag för att delta och påverka. De fenomen som undersöks, liksom de redskap, tekniker och uttrycksformer som används, ska väljas tillsammans med de studerande. Under kursen ska den studerande skapa tvärkonstnärliga verk, produktioner och presentationer för olika miljöer.

Lokal läroplan:

- samtidskonstens väsen: fenomen och olika konstuppfattningar bakom samtidskonst
- samtidskonst och växelverkan mellan kulturerna
- tvärkonstnärliga projekt i och utanför skolan
- egen produktion
- visuella yrken i samhället och organisationer inom konstbranschen

3. Konst med alla sinnen

Lokal läroplan: Ett ämnesövergripande tema/läsår inom olika konstuttryck
Ämnen: bildkonst, musik, ev. dans, drama

Centralt innehåll

- fenomen och olika konstuppfattningar i samhället
- processen utmynnar i en gemensam slutprodukt med uppvisning
- bearbetning av och reflektion över slutprodukten

- utnyttjande av kunskap som finns i närmiljön, t.ex. andra läroinrättningar och konstutövare
- utnyttjande av de studerandes förhandskunskaper och ge dem en möjlighet till utlopp för sin kreativitet
- kulturarv
- workshops och studiebesök

Gymnasiets egna tillämpade kurser inom olika teman

Lärande i gymnasiet (LÄT)

1. Lärande i gymnasiet (LÄT1)

Centralt innehåll

- studieplanering
- minnes-, läs- och anteckningsteknik
- test av läs- och skrivförmåga
- grammatik
- produktion och analys av text, diagram, tabeller, bild och video.

Delaktighet och gemenskap (DGT)

1. Studerandekårsverksamhet 1 (DGT1)

Centralt innehåll

- medlem av studerandekårens styrelse
- ordnande av olika evenemang i gymnasiet
- deltagande i gemensamma aktiviteter med andra skolor
- dokumentation/skriftlig uppgift.

2. Studerandekårsverksamhet 2 (DGT2)

Centralt innehåll

- medlemskap i studerandekårens styrelse, minst två år
- utökade ansvarsuppgifter
- ordförande, viceordförande, sekreterare eller kassör i studerandekårens styrelse.
- dokumentation/skriftlig uppgift.

3. Tutorverksamhet (DGT3)

Centralt innehåll

- gruppövningar för att stärka gemenskapen
- planering av program för ettorna
- dokumentation/skriftlig uppgift.

Dans (Nutidsdans) (DAT)

1. Jag och dans (DAT1)

Centralt innehåll

- danskonstens utvecklingsdrag (uppkomst, historia och betydelse)
- skriftliga uppgifter
- teknikövningar i nutidsdans.

2. Grunderna i nutidsdans (DAT2)

Centralt innehåll

- teknikövningar i nutidsdans
- centrala begrepp (rum, tid, kraft, flöde).

3. Rörelseimprovisation (DAT3)

Centralt innehåll

- teknikövningar i nutidsdans
- rörelseimprovisation både i grupp och individuellt
- skriftliga uppgifter.

4. Rytm och rörelse (DAT4)

Centralt innehåll

- teknikövningar i nutidsdans
- rytmikövningar
- kombination av musik och rörelse
- olika taktarter
- skriftliga uppgifter.

5. Koreografi (DAT5)

Centralt innehåll

- teknikövningar i nutidsdans
- rörelseuttryck (vad, hur och åt vem)
- skriftliga uppgifter.

6. Balett och jazzdans (DAT6)

Centralt innehåll

- teknikövningar (koordination, anatomiska möjligheter t.ex. användning av utåtvridning)
- rörelsematerial från förberedande nivå till klass 1-2.

7. Workshop 1-3 (DAT7-DT9)

Centralt innehåll

- förberedelser inför dansföreställning (improvisations- och kompositionsuppgifter både individuellt och i grupp)
- dansföreställning
- skriftliga uppgifter.

10. Dansens olika kontexter (DAT10)

Centralt innehåll

- aktivt deltagande
- dokumentation
- skriftliga uppgifter.

Fotboll (FOT)

1. Fotbollsanpassad fysisk träning (FOT1)

Centralt innehåll

- träning av snabbhetsstyrka genom att använda den egna kroppen som redskap
- grenspecifik träning med och utan boll
- futsal: teknik och taktik
- kurs för domarkort
- kurs för D-tränarnivå.

2. Fotbollsanpassad taktisk träning samt fotboll som produkt (FOT2)

Centralt innehåll

- taktisk träning: taktik inför och under match
- fotboll som produkt: lagbygge/marknadsföring/intäkter-utgifter
- arrangemang av turnering.

Ishockey (IST)

1. Individuell skridskoträning 1 (IST1)

Centralt innehåll

- skridskoteknik
- balans
- snabbhet
- rörlighet
- kompletteringsövningar (puckhantering, skotteknik samt taktik och spelförståelse).

2. Individuell skridskoträning 2 (IST2)

Centralt innehåll

- se Individuell skridskoträning .

3. Individuell teknikträning 3 (IST3)

Centralt innehåll

- puckhantering
- skotteknik
- kompletteringsövningar (skridskoteknik, taktik och spelförståelse).

4. Individuell teknikträning 4 (IST4)

Centralt innehåll

- se Individuell teknikträning 3.

5. Taktik och spelförståelse 5 (IST5)

Centralt innehåll

- taktisk medvetenhet
- spelförståelse
- spelsystem
- kompletteringsövningar (skridskoteknik, puckhantering och skotteknik).

6. Taktik och spelförståelse 6 (IST6)

Centralt innehåll

- se Taktik och spelförståelse 5.

Jakt (JST)

1. Jakt och sportskytte (JST1)

Centralt innehåll

- jägaren på pass
- jägaren på skjutbanan
- jägaren och vapnet
- jägaren och hunden
- jägaren och bytet
- jägaren i köket en kulinarisk mästare
- jägaren i språkbadet
- jägaren och litteratur.

2. Jakt 2 (JST2)

Centralt innehåll

- se Jakt 1.

Natur (NAT)

1. Natur 1 (NAT1)

Centralt innehåll

- paddling
- natur- och fågelexkursioner
- fjällskidning
- vildmarkskunskap
- vandring
- fiske
- ornitologi.

Go Healthy (GHT1-6)

I Go Healthy ingår studier/kurser som ordnas av annan utbildningsanordnare. Det maximala kursantalet är sex.

Centralt innehåll

- kursinnehållet varierar.

Intyg ges över studier/kurser.

Intresse (IT)**1. Intressekurser/producent 1 (IT1-IT3)***Centralt innehåll*

- planering och genomförande av olika program och/eller aktiviteter.

2. Intressekurser/konsument (IT4-IT6)*Centralt innehåll*

- deltagande i olika kurser och/eller utbildningsprogram.
-

Kultur (KUT)**1. Kulturkarnevalen (KUT1)***Centralt innehåll*

- deltagande i karnevalens programaktiviteter
- dokumentation
- muntlig presentation.

Slöjd (ST)**1. Trä-/metallslöjd (SMTT1)***Centralt innehåll*

- studerande kan välja att förverkliga sitt projekt i antingen trä- eller metall
- trygg användning av maskiner och verktyg samt personlig skyddsutrustning
- materiallära och planering
- dokumentation av processen

TIMFÖRDELNINGEN VID PEDERSÖRE GYMNASIUM

Läroämne	Obligatoriska	Nationella kurser	
		Fördjupade	Tillämpade
Modersmål och litteratur			
Svenska och litteratur	6	3	
Svenska som andraspråk och litteratur	6	3	
Språk			
Finska (A)	6	2	
Engelska (A)	6	2	
Finska (B1)	5	2	
Finska, modersmålsinriktad	6	2	
Franska/Tyska (B2)		8	
Franska/Tyska (B3)		8	
Matematik			
Gemensam studiehelhet	1		
- Kort lärokurs	5	2	
- Lång lärokurs	9	3	
Miljö- och naturvetenskaper			
Biologi	2	3	
Geografi	1	3	
Fysik	1	6	
Kemi	1	4	
Humanistisk-samhällsvetenskapliga ämnen			
Filosofi	2	2	
Psykologi	1	4	
Historia	3	3	
Samhällslära	3	1	
Religion/livsåskådningskunskap	2	4	
Hälsokunskap	1	2	

Konst- och färdighetsämnen	5		
Gymnastik och idrott	2	3	
Musik	1-2	2	
Bildkonst	1-2	2	
Studiehandledning	2	0	
Temastudier	0	3	
Gymnasiediplom			3
Ämnesövergripande kurser i konststudier	0	0	2

Obligatoriska kurser	47-51
Fördjupade kurser minst	10
Tillämpade kurser	
Kurser sammanlagt minst	75

GYMNASIETS EGNA FÖRDJUPADE OCH TILLÄMPADE KURSER

ÄMNE	FÖRDJUPAD KURS	TILLÄMPAD KURS
<p><i>Modersmål och litteratur</i></p> <p>Svenska och litteratur</p> <p>Svenska som andraspråk och litteratur</p> <p><i>Finska</i></p> <p>A-lärokurs</p> <p>B-lärokurs</p> <p>Modersmålsinriktad lärokurs</p> <p><i>Främmande språk</i></p> <p>Engelska</p> <p>Franska(B2)/Tyska(B2)</p> <p>Franska(B3)/Tyska (B3)</p>		<p>*MOT10 Drama</p> <p>*MOT11 Teater</p> <p>*MOT12 Årsbok</p> <p>*SV2T10 Drama</p> <p>*SV2T11 Teater</p> <p>*FINAT911 Prepkurs inför studentskrivningarna</p> <p>*FINAT10 Övningskurs</p> <p>*FINAT11 Repetitionskurs</p> <p>*FINAT12 Käydään salilla</p> <p>*FINB1T8 Förberedande kurs</p> <p>*FINB1T19 Käydään salilla</p> <p>*FIMT9 Preparationskurs</p> <p>*ENAT9 Preparationskurs</p> <p>*ENAT10 Internationellt utbyte</p> <p>*FRB2T9/TYB2T9</p> <p>Vi bekantar oss med varandra och det nya språket</p> <p>*FRB2F10/TYB2F10</p> <p>På resa i världen</p> <p>*FRB3F9//TYB3F9</p> <p>Internationell verksamhet</p> <p>*FRB3F10/TYB3F10</p> <p>Muntlig och skriftlig</p>

		kommunikation
<i>Matematik</i> Den långa lärokursen i matematik		*MAAT14 Repetitionskurs *MAAT15 Repetitionskurs *MAAT16 Digitala hjälpmedel
Den korta lärokursen i matematik		*MABT9 Repetitionskurs *MABT10 Repetitionskurs *MABT11 Digitala hjälpmedel
<i>BIOLOGI</i>	*BIF7 Sjukdomar	*BIT6 Repetitionskurs *BIT9 Stödkurs
<i>GEOGRAFI</i>		*GET5 Repetitionskurs
<i>FYSIK</i>		*FYT8 Repetitionskurs *FYT9 Laborativ kurs i fysik *FYT10 Modern fysik
<i>KEMI</i>		*KET6 Repetitionskurs *KET7 Laborationskurs
<i>RELIGION</i>	*REF8 Bibelkunskap	*RET7 Repetitionskurs
<i>FILOSOFI</i>	*FIF6 Terrorn och terrorismens olika ansikten	*FIT5 Repetitionskurs
<i>HISTORIA</i>	* HIF8 Historisk bakgrund till aktuella händelser: global infallsvinkel	*HIT7 Repetitionskurs
<i>SAMHÄLLSLÄRA</i>		*SLT5 Repetitionskurs *SLT6 Ung företagsamhet
<i>PSYKOLOGI</i>	*PSF7 Socialpsykologi	*PST6 Repetitionskurs *PST8 Stödkurs

<p><i>MUSIK</i></p>		<p>*MUT5 Bandverkstad *MUT6 Skolorkester *MUT7 Körsång</p>
<p><i>BILDKONST</i></p>		<p>*KOT5 Digital bild *KOT6 Geometri, konst och form</p>
<p><i>GYMNASTIK</i></p>		<p>*GYT6 Volleyboll 1 *GYT7 Volleyboll 2 * GYT8 Volleyboll 3 * GYT9 Innebandy 1 *GYT10 Innebandy 2 *GYT11 Innebandy 3 *GYT12 Intensivträning för aktiva idrottsutövare 1 *GYT13 Intensivträning för aktiva idrottsutövare 2 *GYT14 Intensivträning för aktiva idrottsutövare 3 *GYT15 Grenspecifik träning 1 *GYT16 Grenspecifik träning 2 *GYT17 Grenspecifik träning 3 *GYT18 Bollmix 1 *GYT19 Bollmix 2 *GYT20 Bollmix 3 *GYT21 Kondition</p>
<p><i>HÄLSOKUNSKAP</i></p>	<p>*HÄF5 Hälsa och helhet</p>	<p>*HÄT4 Preparationskurs</p>
<p><i>STUDIEHANDLEDNING</i></p>		<p>*SHT3-6 Arbetslivsfärdigheter: teori och praktik. *SHT7 En teoretisk fördjupning</p>
<p><i>LÄRANDE I GYMNASIET (LÄT)</i></p>		<p>*LÄT1 Lärande i gymnasiet</p>
<p><i>DELAKTIGHET OCH GEMENSKAP (DGT)</i></p>		<p>*DGT1 Studerandekårsverksamhet 1</p>

<p><i>DANS (NUTIDSDANS)(DAT)</i></p>		<p>*DGT2 Studerandekårsverksamhet 2 *DGT3 Tutorverksamhet</p> <p>*DAT1 Jag och dans *DAT2 Grunderna i nutidsdans *DAT3 Rörelseimprovisation *DAT4 Rytin och rörelse *DAT5 Koreografi *DAT6 Balett och jazzdans *DAT7 Workshop 1 *DAT8 Workshop 2 *DAT9 Workshop 3 *DAT0 Dansens olika kontexter</p>
<p><i>FOTBOLL(FOT)</i></p>		<p>*FOT1 Fotbollsanpassad fysisk träning *FO T3 Fotbollsanpassad taktiskt träning samt fotboll som produkt</p>
<p><i>ISHOCKEY (IST)</i></p>		<p>*IST1 Individuell skridskoträning 1 *IST2 Individuell skridskoträning 2 *IST3 Individuell teknikträning 3 *IST4 Individuell teknikträning 4 *IST5 Taktik och spelförståelse 5 *IST6 Taktik och spelförståelse 6</p>
<p><i>JAKT (JST)</i></p>		<p>*JST1 Jakt 1 *JST2 Jakt 2</p>
<p><i>NATUR (NAT)</i></p>		<p>*NAT1 Natur 1</p>
<p><i>GO HEALTHY (GHT)</i></p>		<p>*GHT1-6 (kursinnehållet varierar)</p>
<p><i>INTRESSEKURS (IT)</i></p>		<p>*IT1-3 Intressekurs/producent *IT4-6 Intressekurs/konsument</p>

<i>KULTUR (KUT)</i>		*KUT1 Kulturkarnevalen
<i>SLÖJD (ST)</i>		*STMT Trä-/metallslöjd